

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Aika 21.08.2023, klo 17:00 - 17:59

Paikka Tampere-talo, kokoustila Duetto 1-2 ja sähköinen kokous

Käsitellyt asiat

- § 114 **Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus**
- § 115 **Pöytäkirjan tarkastus**
- § 116 **Läsnäolo- ja puheoikeudet**
- § 117 **Tiedoksi merkittävät asiat**
- § 118 **Eron myöntäminen kaupunginvaltuuston 1. varapuheenjohtajalle sekä täydennysvaali**
- § 119 **Eron myöntäminen asunto- ja kiinteistölautakunnan jäsenelle luottamustoimesta sekä täydennysvaali**
- § 120 **Eron myöntäminen tarkastuslautakunnan jäsenyydestä ja täydennysvaali**
- § 121 **Eron myöntäminen Tampereen Kaupunkiliikenne Liikennelaitoksen johtokunnan varajäsenen luottamustoimesta sekä täydennysvaali**
- § 122 **Korkeimman hallinto-oikeuden päätös kantakaupungin yleiskaavaa 2017–2021, yk049 koskevassa asiassa**
- § 123 **Asemakaava nro 8862, Hiedanranta, Hiedanrannan I vaiheen liikennejärjestelyt Paasikiventien varressa**
- § 124 **Valtuustoaloite ainoastaan kotimaisen lihan tarjoamiseksi tamperelaisissa päiväkodeissa, kouluissa ja työpaikkaruokaloissa - Keskustan valtuustoryhmä**
- § 125 **Valtuustoaloite kielipoliittisen strategian laatimiseksi Tampereen kaupungille – Noora Tapio ym.**
- § 126 **Valtuustoaloite Suomen suurimman kaupunkikedon Kalevanniityn perustamiseksi Kalevaan - Jaakko Stenhäll ym.**
- § 127 **Valtuustoaloite Karosen koulun pihan ja kentän kunnostamisesta sekä kehittämisestä liikuntapaikkana – Antti Hiitti**
- § 128 **Kokouksessa jätetyt valtuustoaloitteet**
- § 129 **Kokousraportit**

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Saapuvilla olleet jäsenet

Nurminen Ilmari, puheenjohtaja
Ikonen Anna-Kaisa, 1. varapuheenjohtaja
Mustakallio Jaakko, 2. varapuheenjohtaja
Aaltonen Mikko, 3. varapuheenjohtaja
Aaltonen Teemu
Aleksovski Atanas
Alppi Ulla-Leena
Caglayan Merve
Dündar-Järvinen Aila
Eskelinen Riina-Eveliina
Evilä Tommi
Grönroos Arto
Gustafsson Jukka
Haapa-aho Olga
Halonsaari Miila
Hanhela Milka
Hanhilahti Vilhartin, poistui 17:21
Helimo Matti
Hiitti Antti
Höyssä Matti
Ivanoff Antti
Julin Sofia
Jussila Anne-Mari
Jäntti Aleks
Järvenpää Elina
Järvinen Matti
Järvisalo Vilma
Kaivonen Kirsi
Kaleva Lassi
Kampman Ulla
Kiili Kalle, varajäsen, saapui 17:21
Kiviranta Joonas
Kivistö Anneli, saapui 17:13
Kostiainen Leena
Krasniqi Brigita
Kummola Kalervo
Leino Ida
Loukaskorpi Johanna
Lyly Lauri
Machaal Mahmoud
Marin Sanna
Markkanen Jouni
Minkkinen Minna
Moisander Antti
Molari Anni
Ovaska Jouni
Porttikivi Ilkka

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Puisto Sakari
Puolimatka Marika
Pursiainen Sirpa
Raevaara Arne
Rajala Petri
Rokosa Inna
Salmi Pekka
Salmijärvi Mirja
Sareila Hanna
Sasi Ilkka
Sheikh Liban
Stenhäll Jaakko
Suomela Iiris
Taina Anneli
Tanus Sari
Tapio Mitja
Tynkkynen Oras
Vallin Veikko
Vigelius Joakim
Viitanen Pia
Vikman Sofia

Muut saapuvilla olleet

Vehmaanperä Karoliina, hallintosihteeri, sihteeri
Aarnio Jouko, vt. lakiasiainjohtaja
Hukkanen Eetu, nuorisovaltuuston edustaja
Hyyry Anna-Leea, viestintäpäällikkö
Nurminen Mikko, johtaja §:t 122-123
Perämaa Juha, lakimies
Taubert Venla, nuorisovaltuuston edustaja
Viitaniemi Riikka, johtava lakimies
Yli-Rajala Juha, konsernijohtaja

Allekirjoitukset

Ilmari Nurminen
Puheenjohtaja

Karoliina Vehmaanperä
Sihteeri

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Pöytäkirjan tarkastus

Pöytäkirja on tarkastettu ja hyväksytty

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Atanas Aleksovski

Ulla-Leena Alppi

muut allekirjoittajat

Jouko Aarnio
vt. lakiasianjohtaja

Juha Perämaa
lakimies

Riikka Viitaniemi
johtava lakimies

Pöytäkirjan nähtävänäolo

Pöytäkirja asetetaan nähtäville Tampereen kaupungin internet-sivuille
www.tampere.fi
29.08.2023

Karoliina Vehmaanperä, hallintosihteeri

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

---

§ 114

Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Päätös

Todettiin kokous lailliseksi ja päätösvaltaiseksi. Merkittiin, että valtuuston vahvuus oli 66 valtuutettua.

Päätösehdotus oli

Todetaan kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus.

Perustelut

Mahdollistettu osallistuminen sähköiseen kokoukseen kuntalain 99 §:n ja hallintosäännön 120 §:n mukaan Selman kokoustyötilalla ja Teams-kokouksella.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

---

§ 115

Pöytäkirjan tarkastus

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Päätösehdotus oli

Pöytäkirjantarkastajiksi valitaan Atanas Aleksovski ja Ulla-Leena Alppi (varalle Merve Caglayan ja Aila Dünder-Järvinen).

Perustelut

Pöytäkirja on tarkastettavana ja sähköisesti allekirjoitettavana viimeistään maanantaina 28.8.2023.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

---

§ 116

Läsnäolo- ja puheoikeudet

Päätös

Myönnettiin läsnäolo- ja puheoikeus tässä kokouksessa:

§:ien 122-123 kohdalla johtaja Mikko Nurminen.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

---

§ 117

Tiedoksi merkittävät asiat

Päätös
18.9.2023

Ei pidetä valtuuston kyselytuntia.
Iltakoulun (klo 15:00-16:30) teemana eettiset toimintatavat.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Kaupunginvaltuusto, § 118, 21.08.2023

Kaupunginhallitus, § 325, 07.08.2023

§ 118

Eron myöntäminen kaupunginvaltuuston 1. varapuheenjohtajalle sekä täydennysvaali

TRE:3528/00.00.03/2023

Kaupunginvaltuusto, 21.08.2023, § 118

Valmistelija / lisätiedot:

Jouko Aarnio

Valmistelijan yhteystiedot

Kehittämispäällikkö Taina Lehmuskoski, puh. 044 423 5633, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Lisätietoja päätöksestä

Vt. lakiasiaintoimittaja Jouko Aarnio, puh. 040 514 4884, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Päätös

Anna-Kaisa Ikonenille myönnettiin ero kaupunginvaltuuston 1. varapuheenjohtajan luottamustoimesta.

Kaupunginvaltuuston uudeksi 1. varapuheenjohtajaksi valittiin Elina Järvenpää jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

Päätösehdotus oli

Anna-Kaisa Ikonenille myönnetään ero kaupunginvaltuuston 1. varapuheenjohtajan luottamustoimesta.

Kaupunginvaltuuston 1. varapuheenjohtajaksi valitaan uusi henkilö jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

Kokouskäsitely

Anne-Mari Jussila ehdotti, että kaupunginvaltuuston uudeksi 1. varapuheenjohtajaksi valitaan Elina Järvenpää jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

Tiedoksi

Valittu, Anna-Kaisa Ikonen, Suomen Kuntaliitto,
Luottamushenkilömuutokset, luottamushenkilöpalkkiot.pirkanmaa(at)monetra.fi

Liitteet

1 Eroanomus
(Verkkajulkisuus rajoitettu)

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Valmistelijat / lisätiedot:

Jouko Aarnio

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä: Juha Yli-Rajala, Konsernijohtaja

Päätösehdotus oli

Esitetään valtuuston päätettäväksi:

Anna-Kaisa Ikoselle myönnetään ero kaupunginvaltuuston 1. varapuheenjohtajan luottamustoimesta.

Kaupunginvaltuuston 1. varapuheenjohtajaksi valitaan uusi henkilö jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

Perustelut

Anna-Kaisa Ikonen on pyytänyt eroa kaupunginvaltuuston 1. varapuheenjohtajan luottamustoimesta tultuaan valituksi kunta- ja alueministeriksi.

Kuntalain 70 §:n mukaan luottamustoimesta voi erota pätevästä syystä. Eron myöntämisestä päättää luottamushenkilön valinnut toimielin. Kesken toimikautta avoimeksi tulleeseen luottamustoimeen on valittava jäljellä olevaksi toimikaudeksi uusi luottamushenkilö. (Kuntalaki 78 ja 79 §)

Kuntalain 18 §:n mukaan valtuusto valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja tarpeellisen määrän varapuheenjohtajia toimikaudekseen, jollei valtuusto ole päättänyt, että heidän toimikautensa on valtuuston toimikautta lyhyempi. Hallintosäännön 7 §:n mukaan valtuustossa on puheenjohtaja sekä ensimmäinen, toinen ja kolmas varapuheenjohtaja. Valtuusto valitsee puheenjohtajan ja varapuheenjohtajat samassa vaalitoimituksessa kahden vuoden toimikaudeksi. Nykyinen puheenjohtajisto on valittu kaupunginvaltuuston kokouksessa 15.5.2023 toimikaudeksi 1.6.2023-31.5.2025.

Tiedoksi

Valittu, Anna-Kaisa Ikonen, Suomen Kuntaliitto,
Luottamushenkilömuutokset, luottamushenkilopalkkiot.pirkanmaa(at)
monetra.fi

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Kaupunginvaltuusto, § 119, 21.08.2023

Kaupunginhallitus, § 308, 19.06.2023

§ 119

Eron myöntäminen asunto- ja kiinteistölautakunnan jäsenelle luottamustoimesta sekä täydennysvaali

TRE:3075/00.00.03/2023

Kaupunginvaltuusto, 21.08.2023, § 119

Valmistelija / lisätiedot:

Jouko Aarnio

Valmistelijan yhteystiedot

Kehittämispäällikkö Taina Lehmuskoski, puh. 044 423 5633, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Lisätietoja päätöksestä

Vt. lakiasiainjohtaja Jouko Aarnio, puh. 040 514 4884, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Päätös

Anne Liimolalle myönnettiin ero asunto- ja kiinteistölautakunnan jäsenen luottamustoimesta.

Asunto- ja kiinteistölautakuntaan valittiin uudeksi jäseneksi Sanni Halla-aho jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

Päätösehdotus oli

Anne Liimolalle myönnetään ero asunto- ja kiinteistölautakunnan jäsenen luottamustoimesta.

Asunto- ja kiinteistölautakuntaan valitaan uusi jäsen jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

Kokouskäsitely

Pekka Salmi ehdotti, että asunto- ja kiinteistölautakuntaan valitaan uudeksi jäseneksi Sanni Halla-aho jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

Tiedoksi

Valittu, Anne Liimola, Arja Kekäläinen, Hanna Sandström, Luottamushenkilömuutokset, luottamushenkilöpalkkiot.pirkanmaa(at)monetra.fi

Liitteet

1 Eroanomus
(Verkkajulkisuus rajoitettu)

Kaupunginhallitus, 19.06.2023, § 308

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Valmistelijat / lisätiedot:

Jouko Aarnio

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä: Juha Yli-Rajala, Konsernijohtaja

Päätösehdotus oli

Esitetään valtuuston päätettäväksi:

Anne Liimolalle myönnetään ero asunto- ja kiinteistölautakunnan jäsenen luottamustoimesta.

Asunto- ja kiinteistölautakuntaan valitaan uusi jäsen jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

Perustelut

Asunto- ja kiinteistölautakunnan jäsen Anne Liimola on pyytänyt eroa lautakunnan luottamustoimesta, sillä hänet on valittu kaupunginhallituksen kokouksessa 5.6. kaupunginhallituksen konsernijaoston puheenjohtajaksi.

Kuntalain 70 §:n mukaan luottamustoimesta voi erota pätevistä syistä. Eron myöntämisestä päättää luottamushenkilön valinnut toimielin. Kesken toimikautta avoimeksi tulleeseen luottamustoimeen on valittava jäljellä olevaksi toimikaudeksi uusi luottamushenkilö. (Kuntalaki 78 ja 79 §)

Vaalikelpoisuudesta lautakuntaan säädetään kuntalain 74 §:ssä seuraavaa:

"Vaalikelpoinen lautakuntaan ja valiokuntaan on henkilö, joka on vaalikelpoinen valtuustoon, ei kuitenkaan:

- 1) asianomaisen lautakunnan tai valiokunnan alainen kunnan palveluksessa oleva henkilö;
- 2) henkilö, joka on asianomaisen lautakunnan tai valiokunnan tehtäväalueella toimivan, kunnan määräysvallassa olevan yhteisön tai säätiön palveluksessa;
- 3) henkilö, joka on hallituksen tai siihen rinnastettavan toimielimen jäsenenä taikka johtavassa ja vastuullisessa tehtävässä tai siihen rinnastettavassa asemassa liiketoimintaa harjoittavassa yhteisössä, jos kysymyksessä on sellainen yhteisö, jolle asianomaisessa lautakunnassa tavanomaisesti käsiteltävien asioiden ratkaisu on omiaan tuottamaan olennaista hyötyä tai vahinkoa."

Hallintosäännön 10 §:n mukaan lautakuntien jäsenistä enemmistön tulee olla valtuutettuja tai varavaltuutettuja. Myös lautakuntien varajäsenistä enemmistön tulee olla valtuutettuja tai varavaltuutettuja.

Naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain 4a §:n mukaan kunnallisissa toimielimissä lukuun ottamatta kunnanvaltuustoja tulee olla sekä naisia että miehiä kumpiakin vähintään 40 prosenttia, jollei

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

---

erityisistä syistä muuta johdu. Asunto- ja kiinteistölautakunnan uudeksi jäseneksi tulee näin ollen valita nainen.

Tiedoksi

Valittu, Anne Liimola, Arja Kekäläinen, Hanna Sandström,
Luottamushenkilömuutokset, luottamushenkilopalkkiot.pirkanmaa(at)
monetra.fi

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Kaupunginvaltuusto, § 120, 21.08.2023

Kaupunginhallitus, § 326, 07.08.2023

§ 120

Eron myöntäminen tarkastuslautakunnan jäsenyydestä ja täydennysvaali

TRE:3455/00.00.03/2023

Kaupunginvaltuusto, 21.08.2023, § 120

Valmistelija / lisätiedot:

Jouko Aarnio

Valmistelijan yhteystiedot

Kehittämispäällikkö Taina Lehmuskoski, puh. 044 423 5633, etunimi.
sukunimi@tampere.fi

Lisätietoja päätöksestä

Vt. lakiasianjohtaja Jouko Aarnio, puh. 040 514 4884, etunimi.
sukunimi@tampere.fi

Päätös

Elisa Pendersille myönnettiin ero tarkastuslautakunnan jäsenen
luottamustoimesta.

Tarkastuslautakuntaan valittiin uudeksi jäseneksi Mirva Niinivaara ja
uudeksi varajäseneksi valitiin Raisa-Tiina Lahtinen jäljellä olevaksi
toimikaudeksi.

Päätösehdotus oli

Elisa Pendersille myönnetään ero tarkastuslautakunnan jäsenen
luottamustoimesta.

Tarkastuslautakuntaan valitaan uusi jäsen jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

Kokouskäsitely

Pekka Salmi ehdotti, että tarkastuslautakuntaan valitaan uudeksi
jäseneksi nykyinen varajäsen Mirva Niinivaara ja mikäli Niinivaara tulee
valituksi, hänen varajäsenekseen valitaan Raisa-Tiina Lahtinen jäljellä
olevaksi toimikaudeksi.

Tiedoksi

Valittu, Elisa Penders, luottamushenkilöpalkkiot.pirkanmaa(at)monetra.fi,
Luottamushenkilömuutokset

Liitteet

1 Eroanomus
(Verkkajulkisuus rajoitettu)

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Valmistelijat / lisätiedot:

Jouko Aarnio

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä: Juha Yli-Rajala, Konsernijohtaja

Päätösehdotus oli

Esitetään valtuuston päätettäväksi:

Elisa Pendersille myönnetään ero tarkastuslautakunnan jäsenen luottamustoimesta.

Tarkastuslautakuntaan valitaan uusi jäsen jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

Perustelut

Elisa Penders on pyytänyt eroa tarkastuslautakunnan jäsenyydestä tultuaan valituksi POAS:n hallitukseen.

Valtuuston 16.12.2019 § 206 hyväksymän Tampereen kaupunkikonsernin tytäryhteisöjen konserniohjeen mukaan tytäryhteisöjen ja säätiöiden johtoon tai hallitukseen kuuluvat henkilöt eivät voi kuulua Tampereen kaupungin konsernijohtoon eivätkä valvonnasta vastaaviin toimielimiin (tarkastuslautakunta).

Kuntalain 70 §:n mukaan luottamustoimesta voi erota pätevistä syistä. Eron myöntämisestä päättää luottamushenkilön valinnut toimielin. Kesken toimikautta avoimeksi tulleeseen luottamustoimeen on valittava jäljellä olevaksi toimikaudeksi uusi luottamushenkilö. (Kuntalaki 78 ja 79 §)

Kuntalain 75 §:n mukaan vaalikelpoinen tarkastuslautakuntaan ei ole

- 1) kunnanhallituksen jäsen;
- 2) pormestari ja apulaispormestari;
- 3) henkilö, joka on kunnanhallituksen jäsenen, kunnanjohtajan, pormestarin tai apulaispormestarin hallintolain esteellisyysperusteita koskevan 28 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettu läheinen;
- 4) henkilö, joka on kunnan tai kunnan määräysvallassa olevan yhteisön tai säätiön palveluksessa taikka toimitusjohtajana tai sitä vastaavassa asemassa kunnan määräysvallassa olevassa yhteisössä tai säätiössä;
- 5) henkilö, joka ei ole vaalikelpoinen kunnanhallitukseen.

Vaalikelpoisuudesta kunnanhallitukseen säädetään kuntalain 73 §:ssä seuraavaa:

"Vaalikelpoinen kunnanhallitukseen on henkilö, joka on vaalikelpoinen valtuustoon, ei kuitenkaan:

- 1) välittömästi kunnanhallituksen alaisena toimiva kunnan palveluksessa oleva henkilö;
- 2) henkilö, joka on kunnanhallituksen tehtäväalueella toimivan, kunnan määräysvallassa olevan yhteisön tai säätiön palveluksessa;
- 3) kunnan palveluksessa oleva henkilö, joka lautakunnan esittelijänä tai

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

---

muuten vastaa kunnanhallituksen käsiteltäväksi tulevien asioiden valmistelusta;

4) henkilö, joka on hallituksen tai siihen rinnastettavan toimielimen jäsenenä taikka johtavassa ja vastuullisessa tehtävässä tai siihen rinnastettavassa asemassa liiketoimintaa harjoittavassa yhteisössä tai säätiössä, jos kysymyksessä on sellainen yhteisö, jolle kunnanhallituksessa tavanomaisesti käsiteltävien asioiden ratkaisu on omiaan tuottamaan olennaista hyötyä tai vahinkoa. Tätä kohtaa ei sovelleta kunnan määräysvallassa olevan yhteisön hallituksen tai siihen rinnastettavan toimielimen jäseneneen.

Henkilöstön edunvalvonnasta asianomaisessa kunnassa huolehtivan yhteisön hallituksen tai siihen rinnastettavan toimielimen puheenjohtaja ei ole vaalikelpoinen kunnanhallitukseen. Vaalikelpoinen ei myöskään ole henkilö, joka yhteisön neuvottelijana tai muussa vastaavassa ominaisuudessa vastaa edunvalvonnasta."

Naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain 4a §:n mukaan kunnallisissa toimielimissä lukuun ottamatta kunnanvaltuustoja tulee olla sekä naisia että miehiä kumpiakin vähintään 40 prosenttia, jollei erityisistä syistä muuta johdu. Uudeksi jäseneksi tulee näin valita nainen.

Tiedoksi

Valittu, Elisa Penders, luottamushenkilopalkkiot.pirkanmaa(at)monetra.fi,
Luottamushenkilömuutokset

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Kaupunginvaltuusto, § 121, 21.08.2023

Kaupunginhallitus, § 327, 07.08.2023

§ 121

Eron myöntäminen Tampereen Kaupunkiliikenne Liikennelaitoksen johtokunnan varajäsenen luottamustoimesta sekä täydennysvaali

TRE:3527/00.00.03/2023

Kaupunginvaltuusto, 21.08.2023, § 121

Valmistelija / lisätiedot:

Jouko Aarnio

Valmistelijan yhteystiedot

Kehittämispäällikkö Taina Lehmuskoski, puh. 044 423 5633, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Lisätietoja päätöksestä

Vt. lakiasiainjohtaja Jouko Aarnio, puh. 040 514 4884, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Päätös

Suvi Linjamaa-Korpille myönnettiin ero Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelainoksen johtokunnan varajäsenen luottamustoimesta.

Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelainoksen johtokuntaan valittiin uudeksi varajäseneksi Sanna Viertola jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

Päätösehdotus oli

Suvi Linjamaa-Korpille myönnetään ero Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelainoksen johtokunnan varajäsenen luottamustoimesta.

Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelainoksen johtokuntaan valitaan uusi varajäsen jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

Kokouskäsitely

Sirpa Pursiainen ehdotti, että Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelainoksen johtokuntaan valitaan uudeksi varajäseneksi Sanna Viertola jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

Tiedoksi

Valittu, Suvi Linjamaa-Korppi, Nastasia Pråhl, Luottamushenkilömuutokset, luottamushenkilopalkkiot.pirkanmaa(at)monetra.fi

Liitteet

1 Eroanomus
(Verkojulkisuus rajoitettu)

Kaupunginhallitus, 07.08.2023, § 327

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Valmistelijat / lisätiedot:

Jouko Aarnio

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä: Juha Yli-Rajala, Konsernijohtaja

Päätösehdotus oli

Esitetään valtuuston päätettäväksi:

Suvi Linjamaa-Korpille myönnetään ero Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaytoksen johtokunnan varajäsenen luottamustoimesta.

Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaytoksen johtokuntaan valitaan uusi varajäsen jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

Perustelut

Suvi Linjamaa-Korppi on pyytänyt eroa Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaytoksen johtokunnan varajäsenen luottamustoimesta henkilökohtaisiin syihin vedoten.

Kuntalain 70 §:n mukaan luottamustoimesta voi erota pätevästä syystä. Eron myöntämisestä päättää luottamushenkilön valinnut toimielin. Kesken toimikautta avoimeksi tulleeseen luottamustoimeen on valittava jäljellä olevaksi toimikaudeksi uusi luottamushenkilö. (Kuntalaki 78 ja 79 §)

Kuntalain 74 §:n mukaan johtokuntaan voidaan valita sellainenkin henkilö, joka ei ole vaalikelpoinen kunnanhallitukseen ja lautakuntaan tai jonka kotikunta kunta ei ole.

Naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain 4 a §:n mukaan kunnallisissa ja kuntien välisen yhteistoiminnan toimielimissä lukuun ottamatta kunnanvaltuustoja tulee olla sekä naisia että miehiä kumpiakin vähintään 40 prosenttia, jollei erityisistä syistä muuta johdu. Uudeksi jäseneksi voidaan valita joko mies tai nainen.

Päätöksen liite sisältää henkilötietoja eikä sitä näin julkaista yleiseen tietoverkkoon.

Tiedoksi

Valittu, Suvi Linjamaa-Korppi, Nastasia Pråhl,
Luottamushenkilömuutokset, luottamushenkilopalkkiot.pirkanmaa(at)
monetra.fi

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Kaupunginvaltuusto, § 122, 21.08.2023

Kaupunginhallitus, § 328, 07.08.2023

§ 122

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös kantakaupungin yleiskaavaa 2017–2021, yk049 koskevassa asiassa

TRE:5100/10.02.03/2021

Kaupunginvaltuusto, 21.08.2023, § 122

Valmistelija / lisätiedot:

Mikko Nurminen

Valmistelijan yhteystiedot

Lakimies Mika Näykki, puh. 040 515 5823, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Lisätietoja päätöksestä

Vt. Lakiasiainjohtaja Jouko Aarnio, puh. 040 514 4884, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Päätös

Asia merkittiin tiedoksi.

Päätösehdotus oli

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös 5.6.2023 taltio 1746 ja Hämeenlinnan hallinto-oikeuden päätös 30.11.2022 nro H2431 /2022 merkitään tiedoksi.

Tiedoksi

Pia Hastio, Jukka Lindfors, Elina Karppinen, Juha Henttonen, Mika Näykki

Liitteet

1 KH 7.8.2023 Hämeenlinnan hallinto-oikeuden päätös 30.11.2022 (Verkkajulkisuus rajoitettu)

2 KH 7.8.2023 Korkeimman hallinto-oikeuden päätös 5.6.2023 (Verkkajulkisuus rajoitettu)

Kaupunginhallitus, 07.08.2023, § 328

Valmistelijat / lisätiedot:

Mikko Nurminen

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä: Juha Yli-Rajala, Konsernijohtaja

Päätösehdotus oli

Esitetään valtuuston päätettäväksi:

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös 5.6.2023 taltio 1746 ja Hämeenlinnan hallinto-oikeuden päätös 30.11.2022 nro H2431 /2022 merkitään tiedoksi.

Perustelut

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 17.5.2021 § 64 kantakaupungin vaiheyleiskaavan, valtuustokausi 2017–2021, yk049. Asunto Oy Tampereen Järvi-Sarvis valitti päätöksestä Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen. Lisäksi kaksi yksityishenkilöä jättivät yhteisen valituskirjelmän hallinto-oikeuteen. Hallinto-oikeus jätti osan yksityishenkilöiden vaatimuksista tutkimatta ja muutoin hylkäsi valitukset kokonaisuudessaan.

Hämeenlinnan hallinto-oikeuden päätöksestä 30.11.2022 / H2431 valituslupahakemuksen ja valituksen Korkeimmalle hallinto-oikeudelle tekivät kaksi yksityishenkilöä.

Korkein hallinto-oikeus antoi 5.6.2023 päätöksen asiassa. Korkein hallinto-oikeus hylkäsi valituslupahakemuksen. Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksellä 5.6.2023 hallinto-oikeuden päätös jää voimaan ja siten kaupunginvaltuuston päätös 17.5.2021 § 64 on tullut lainvoimaiseksi. Yleiskaava on kuulutettu voimaan 9.6.2023.

Hämeenlinnan hallinto-oikeuden päätös 30.11.2022 / H2431 ja Korkeimman hallinto-oikeuden päätös 5.6.2023 taltio 1746 ovat tämän asian liitteenä. Molemmat päätökset sisältävät henkilötietoja, minkä johdosta niitä ei julkaista kaupungin internet-sivuilla.

Tiedoksi

Pia Hastio, Jukka Lindfors, Elina Karppinen, Juha Henttonen, Mika Näykki

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Kaupunginvaltuusto, § 123, 21.08.2023

Yhdyskuntalautakunta, § 284, 13.12.2022

Yhdyskuntalautakunta, § 45, 14.02.2023

Kaupunginhallitus, § 300, 12.06.2023

§ 123

**Asemakaava nro 8862, Hiedanranta, Hiedanrannan I vaiheen liikennejärjestelyt
Paasikiventien varressa**

TRE:2398/10.02.01/2021

Kaupunginvaltuusto, 21.08.2023, § 123

Valmistelija / lisätiedot:

Mikko Nurminen

Valmistelijan yhteystiedot

Projektiarkkitehti Jari Vaarma, puh. 040 7018 540, etunimi.
sukunimi@tampere.fi

Lisätietoja päätöksestä

Vt. lakiasiaintohtaja Jouko Aarnio, puh. 040 514 4884, etunimi.
sukunimi@tampere.fi

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Päätösehdotus oli

Asemakaavaehdotus nro 8862 (päivätty 26.9.2022, tarkistettu 28.11.2022)
hyväksytään.

Tiedoksi

Pirkanmaan ELY-keskus, Hiedanrannan Kehitys Oy, Tampereen
Sähkölaitos Oy / Sähköverkko, Lielahden Yrittäjät ry, Tampereen
Polkupyöräilijät ry, Ville-Mikael Tuominen, Jouni Sivenius, Jari Vaarma,
Pekka Stenman, Sirpa Lehtonen, Jaana Huttunen

Liitteet

- 1 Liite YLA 14.2.2023 Asemakaava
- 2 Liite YLA 14.2.2023 Asemakaavan selostus
- 3 Liite YLA 14.2.2023 Asemakaavan seurantalomake

Oheismateriaali

- 1 Oheismateriaali YLA 14.2.2023 liikenteen toimivuustarkastelu
- 2 Oheismateriaali YLA 14.2.2023 tiesuunnitelmaluonnos
- 3 Oheismateriaali YLA 14.2.2023 katujärjestelypiirustus
- 4 Oheismateriaali YLA 14.2.2023 kuntatekniikan yleissuunnitelma
- 5 Oheismateriaali YLA 14.2.2023 luontoselvitysraportti
- 6 Oheismateriaali YLA 14.2.2023 lepakkoraportti
- 7 Oheismateriaali YLA 14.2.2023 viitasammakkoselvitys
- 8 Oheismateriaali YLA 14.2.2023 havainnekuvia

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

---

9 Oheismateriaali YLA 14.2.2023 palaute ja vastineraportti
10 Oheismateriaali YLA 14.2.2023 valmisteluvaihe alkuperäinen palaute
11 Oheismateriaali YLA 14.2.2023 aloitusvaihe alkuperäinen palaute

---

Yhdyskuntalautakunta, 13.12.2022, § 284

Valmistelijat / lisätiedot:
Elina Karppinen

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.
Esittelijä: Mikko Nurminen, Johtaja

Päätösehdotus oli

Asemakaavaehdotus nro 8862 (päivätty 26.9.2022, tarkistettu 28.11.2022) hyväksytään asetettavaksi nähtäville.

Asemakaavaehdotus esitetään nähtävilläolon jälkeen kaupunginhallituksen ja edelleen valtuuston hyväksyttäväksi.

Perustelut

Kaupunkiympäristön palvelualue on valmistellut 26.9.2022 päivätyn ja 28.11.2022 tarkistetun asemakaavamuutoksen nro 8862. Asian hyväksyminen kuuluu kaupunginvaltuuston toimivaltaan.

Lisätietoja osoitteessa: <https://www.tampere.fi/cgi-bin/kaava/kaavadoc?8862>

Diaarinumero: TRE:2398/10.02.01/2021

Kaavan laatija

Tampereen kaupunki, kaupunkiympäristön suunnittelu, asemakaavoitus, kaavoitusarkkitehti Timo Silomaa ja projektiarkkitehti Jari Vaarma.

Tiivistelmä

Asemakaavamuutoksella Enqvistinkadun liittymän paikkaa siirretään noin 80 metriä itään ja osoitetaan uutta katualuetta tulevalle Possiojankadulle. Järjestely mahdollistaa Hiedanrannan ydinkeskustan I vaiheen ja liikennejärjestelyiden jatkokehittämisen Hiedanrannan yleissuunnitelman mukaisesti. Samalla varaudutaan jatkossa Väyläviraston valtatie 12 ja kantatien 65 parantamishankkeeseen. Tämän valtation hankkeen aikataulusta ei ole vielä tietoa, joten ensisijaisesti asemakaavamuutos palvelee Hiedanrannan kehittämisen tarpeita.

Asemakaava-alueelle muodostuu vain yleisiä alueita: yhdyskuntateknistä huoltoa palvelevien rakennusten ja laitosten erityisalueita, tie- ja katualuetta sekä suojaviheraluetta. Rakennusoikeutta osoitetaan tarvittavien teknisten rakennusten toteuttamiseksi.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Nykyisellään suunnittelualueeseen sisältyy Lielahdessa vilkasliikenteistä Paasikiventien tiealuetta ja Enqvistinkadun katualuetta. Lisäksi siihen sisältyy entistä teollisuusaluetta, rautatiealuetta teollisuusraidetta varten, toteutumaton virkistysaluetta sekä Paasikiventien suojaviheraluetta. Suunnittelualan laajuus on n. 5,3 ha. Maanomistajat ovat Hiedanrannan Kehitys Oy ja Suomen valtio.

Asemakaavaprosessin vaiheet

Aloituvaiheessa osallistumis- ja arviointisuunnitelma kuulutettiin nähtäville 17.6.-5.8.2021 sekä lähetettiin tiedoksi osallisille. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta saatiin seitsemän viranomaiskommenttia sekä viisi mielipidettä. Viranomaiskommenteissa kiinnitettiin huomiota erilaisten selvitysten ja suunnitelmien tarpeeseen. Pohjavesien huomioiminen, pyöräliikenne ja viherverkko nostettiin myös esiin. Mielipiteissä osalliset mm. ilmoittavat yhtiöidensä johtojen ja kaapeleiden sijainnista suunnittelualueella ja kiinnittävät huomiota pyöräilyverkon yhteyksiin. Kahdessa mielipiteessä kritisoidaan suunnitelmista tiedottamisen olleen puutteellista ja osin ristiriitaista.

Valmisteluvaiheessa aineisto ja tarkistettu osallistumis- ja arviointisuunnitelma kuulutettiin nähtäville 29.9.2022-20.10.2022. Aineistosta saatiin kuusi viranomaiskommenttia ja viisi mielipidettä. Viranomaiskommenteissa kiinnitettiin huomiota liikenteeseen, pohjaveden suojaamiseen ja työmaa-aikaisten hulevesien käsittelyyn. Mielipiteissä kiinnitettiin huomiota mm. pyöräilyn olosuhteisiin ja alueella sijaitseviin kaupallisiin mainoslaitteisiin. Kahdessa mielipiteessä kaava-alueen ulkopuoliset yksityiset maanomistajat ilmoittivat vastustavansa kaavaa.

Palaute- ja vastineraportti on kaava-aineiston liitteenä. Alkuperäinen palaute sisältää henkilötietoja ja sen verkkojulkisuutta on rajattu.

Palautteen perusteella kaavaehdotuksessa on huomioitu tarkennetuina määräyksin pohjaveden suojaaminen sekä rakentamisen aikaisten hulevesien hallintaa. Selvitysaineistoa on täydennetty ja katujärjestelypiirustus on päivitetty.

Asemakaavan toteuttaminen

Asemakaava voidaan toteuttaa sen saatua lainvoiman ja siihen liittyvien tiesuunnitelman ja katusuunnitelman tultua hyväksytyksi. Tiesuunnitelma ja katusuunnitelma tullaan asettamaan nähtäville erikseen.

Lausunnot

Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus)

Tiedoksi

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Hiedanrannan Kehitys Oy, Tampereen Sähkölaitos Oy / Sähköverkko,
Lielahden Yrittäjät ry, Tampereen Polkupyöräilijät ry, Ville-Mikael
Tuominen, Jouni Sivenius, Pekka Stenman, Sirpa Lehtonen, Jaana
Huttunen

Liitteet

- 1 Liite YLA 13.12.2022 Asemakaava
- 2 Liite YLA 13.12.2022 Asemakaavan selostus
- 3 Liite YLA 13.12.2022 Asemakaavan seurantalomake

Oheismateriaali

- 1 Oheismateriaali YLA 13.12.2022 tiesuunnitelmaluonnos
  - 2 Oheismateriaali YLA 13.12.2022 katujärjestelypiirustus
  - 3 Oheismateriaali YLA 13.12.2022 kuntatekniikan yleissuunnitelma
  - 4 Oheismateriaali YLA 13.12.2022 liikenteen toimivuustarkastelu
  - 5 Oheismateriaali YLA 13.12.2022 VT12-KT65 aluevaraussuunnitelma
  - 6 Oheismateriaali YLA 13.12.2022 VT12-KT65 aluevaraussuunnitelma kartta
  - 7 Oheismateriaali YLA 13.12.2022 luontoselvitysraportti
  - 8 Oheismateriaali YLA 13.12.2022 lepakkoraportti
  - 9 Oheismateriaali YLA 13.12.2022 viitasammakkoselvitys
  - 10 Oheismateriaali YLA 13.12.2022 havainnekuvia
  - 11 Oheismateriaali YLA 13.12.2022 palaute ja vastineraportti
  - 12 Oheismateriaali YLA 13.12.2022 aloitusvaihe alkuperäinen palaute
  - 13 Oheismateriaali YLA 13.12.2022 valmisteluvaihe alkuperäinen palaute
-

Yhdyskuntalautakunta, 14.02.2023, § 45

Valmistelijat / lisätiedot:
Elina Karppinen

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.
Esittelijä: Mikko Nurminen, Johtaja

Päätösehdotus oli

Asemakaavaehdotus nro 8862 (päivätty 26.9.2022, tarkistettu 28.11.2022) hyväksytään ja esitetään kaupunginhallituksen ja edelleen valtuuston hyväksyttäväksi edellyttäen, että kaavan toteuttamiseen liittyvät sopimukset on hyväksytty.

Perustelut

Kaupunkiympäristön palvelualue on valmistellut 26.9.2022 päivätyn ja 28.11.2022 tarkistetun asemakaavamuutoksen nro 8862. Asian hyväksyminen kuuluu kaupunginvaltuuston toimivaltaan.

Lisätietoja osoitteessa: <https://www.tampere.fi/cgi-bin/kaava/kaavadoc?8862>

Diaarinumero: TRE:2398/10.02.01/2021

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Asemakaavaehdotus oli nähtävillä 15.12.2022 - 19.1.2023. Ehdotuksesta ei jätetty muistutuksia eikä lausuntoja. Pirkanmaan ELY-keskus ilmoitti, että se on antanut kaavamuutoksen luonnosvaiheessa lausunnon eikä sillä ole tarvetta enää lausua kaavaehdotuksesta. Asemakaavakarttaan ei ole tehty muutoksia. Tiesuunnitelmaluonnos on ollut nähtävillä ja päivitetty. Katusuunnitelmaluonnos on päivitetty. Selostusta on täydennetty.

Henkilötietoja sisältävän oheismateriaalin verkkojulkisuutta on rajoitettu.

Tiedoksi

Pirkanmaan ELY-keskus, Hiedanrannan Kehitys Oy, Tampereen Sähkölaitos Oy / Sähköverkko, Lielahden Yrittäjät ry, Tampereen Polkupyöräilijät ry, Ville-Mikael Tuominen, Jouni Sivenius, Pekka Stenman, Sirpa Lehtonen, Jaana Huttunen

Liitteet

- 1 Liite YLA 14.2.2023 Asemakaava
- 2 Liite YLA 14.2.2023 Asemakaavan selostus
- 3 Liite YLA 14.2.2023 Asemakaavan seurantalomake

Oheismateriaali

- 1 Oheismateriaali YLA 14.2.2023 palaute ja vastineraportti
- 2 Oheismateriaali YLA 14.2.2023 tiesuunnitelmaluonnos
- 3 Oheismateriaali YLA 14.2.2023 liikenteen toimivuustarkastelu
- 4 Oheismateriaali YLA 14.2.2023 katujärjestelypiirustus
- 5 Oheismateriaali YLA 14.2.2023 kuntatekniikan yleissuunnitelma
- 6 Oheismateriaali YLA 14.2.2023 havainnekuvia
- 7 Oheismateriaali YLA 14.2.2023 luontoselvitysraportti
- 8 Oheismateriaali YLA 14.2.2023 lepakkoraportti
- 9 Oheismateriaali YLA 14.2.2023 viitasammakkoselvitys
- 10 Oheismateriaali YLA 14.2.2023 valmisteluvaihe alkuperäinen palaute
- 11 Oheismateriaali YLA 14.2.2023 aloitusvaihe alkuperäinen palaute

---

Kaupunginhallitus, 12.06.2023, § 300

Valmistelijat / lisätiedot:

Mikko Nurminen

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä: Juha Yli-Rajala, Konsernijohtaja

Päätösehdotus oli

Esitetään valtuuston päätettäväksi:

Asemakaavaehdotus nro 8862 (päiväty 26.9.2022, tarkistettu 28.11.2022) hyväksytään.

Perustelut

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Asemakaavamuutoksella siirretään Enqvistinkadun liittymän paikkaa noin 80 metriä itään ja osoitetaan uutta katualuetta tulevalle Possiojankadulle. Järjestely mahdollistaa Hiedanrannan keskustan ja liikennejärjestelyiden jatkokehittämisen Hiedanrannan yleissuunnitelman mukaisesti, sekä väliaikaisen raitiotien vaihtoterminaalin toteuttamisen. Samalla varaudutaan jatkossa Väyläviraston kantatien 65 parantamishankkeeseen. Katusuunnitelma on hyväksytty ehdollisena yhdyskuntalautakunnassa 21.3.2023. Asemakaava voidaan toteuttaa sen saatua lainvoiman ja siihen liittyvän valtion tiesuunnitelman tultua hyväksytyksi.

Kaupunginhallitus käsittelee asemakaavaehdotuksen ja siihen liittyvän sopimuksen samassa kokouksessa 12.6.2023. Sopimus koskee kaupungin oikeutta sijoittaa tie- ja katualueita sekä yhdyskuntatekniikkaa Hiedanrannan Kehitys Oy:n omistamille kaavoituksen kohteena oleville maa-alueille. Sopimuksessa sovitaan varsinaisten katualueiden sekä väliaikaisten rakenteiden sijoittamisesta, niiden rakentamisen kustannuksista ja poistamisesta.

Tiedoksi

Pirkanmaan ELY-keskus, Hiedanrannan Kehitys Oy, Tampereen Sähkölaitos Oy / Sähköverkko, Lielahden Yrittäjät ry, Tampereen Polkupyöräilijät ry, Ville-Mikael Tuominen, Jouni Sivenius, Jari Vaarma, Pekka Stenman, Sirpa Lehtonen, Jaana Huttunen

Kokouskäsitteily

Kaupunginhallitus myönsi läsnäolo- ja puheoikeuden johtaja Mikko Nurmiselle ja hankekehitysjohtaja Juha Kaivoselle. He olivat läsnä kokouksessa asian käsittelyn aikana ja poistuivat ennen päätöksentekoa.

Liitteet

- 1 Liite YLA 14.2.2023 Asemakaava
- 2 Liite YLA 14.2.2023 Asemakaavan selostus
- 3 Liite YLA 14.2.2023 Asemakaavan seurantalomake

Oheismateriaali

- 1 Oheismateriaali YLA 14.2.2023 liikenteen toimivuustarkastelu
- 2 Oheismateriaali YLA 14.2.2023 tiesuunnitelmaluonnos
- 3 Oheismateriaali YLA 14.2.2023 katujärjestelypiirustus
- 4 Oheismateriaali YLA 14.2.2023 kuntatekniikan yleissuunnitelma
- 5 Oheismateriaali YLA 14.2.2023 luontoselvitysraportti
- 6 Oheismateriaali YLA 14.2.2023 lepakkoraportti
- 7 Oheismateriaali YLA 14.2.2023 viitasammakkoselvitys
- 8 Oheismateriaali YLA 14.2.2023 havainnekuvia
- 9 Oheismateriaali YLA 14.2.2023 palaute ja vastineraportti
- 10 Oheismateriaali YLA 14.2.2023 valmisteluvaihe alkuperäinen palaute
- 11 Oheismateriaali YLA 14.2.2023 aloitusvaihe alkuperäinen palaute

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Kaupunginvaltuusto, § 124, 21.08.2023

Kaupunginhallitus, § 329, 07.08.2023

§ 124

Valtuustoaloite ainoastaan kotimaisen lihan tarjoamiseksi tamperelaisissa päiväkodeissa, kouluissa ja työpaikkaruokaloissa - Keskustan valtuustoryhmä

TRE:3314/12.00.01/2020

Kaupunginvaltuusto, 21.08.2023, § 124

Valmistelija / lisätiedot:

Niina Pietikäinen

Valmistelijan yhteystiedot

Hankintajohtaja Kari Paju, puh. 040 554 6050, henkilöstöjohtaja Niina Pietikäinen, puh. 040 707 9147 ja johtaja Lauri Savisaari, puh. 040 801 6081, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Lisätietoja päätöksestä

Vt. lakiasiaintohtaja Jouko Aarnio, puh. 040 514 4884, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Päätösehdotus oli

Keskustan valtuustoryhmän valtuustoaloite ja siihen annettu lausunto merkitään tiedoksi.

Aloite ei anna aihetta muihin kuin lausunnossa esitettyihin toimenpiteisiin.

Kokouskäsitely

Kalle Kiili teki seuraavan toivomusponsiehdotuksen:

Valtuusto edellyttää Tampereen kaupungilta ja sen konserniyhtiöiltä, että elintarvikehankinnoissa suositaan aina kotimaisia tuotteita, kun siihen on mahdollisuus.

Tämän lisäksi lihan hankintakriteereihin lisätään vaatimus eläinten hyvinvointikriteeristöön täyttymisestä suomalaisen standardin mukaisesti. Kaupungin ruokaloissa, kuten kouluissa ja päiväkodeissa, ilmoitetaan jatkossa myös käytettyjen raakaliha- ja lihavalmisteen alkuperämaa.

Kannatus: Pia Viitanen, Lassi Kaleva, Veikko Vallin, Joakim Vigelius ja Sirpa Pursiainen.

Päätettyään keskustelun puheenjohtaja tiedusteli valtuustolta, voidaanko Kiilin tekemä toivomusponsiehdotus hyväksyä yksimielisesti. Koska toivomusponsiehdotusta ei vastustettu, puheenjohtaja totesi sen tulleen

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

---

hyväksytyksi yksimielisesti.

Tiedoksi

Keskustan Tampereen valtuustoryhmä, tarja.alatalo@voimia.fi, maiju.suvanto@voimia.fi, Lauri Savisaari, Niina Pietikäinen, Kari Paju

Liitteet

1 Valtuustoaloite - Keskustan Tampereen valtuustoryhmä

Kaupunginhallitus, 07.08.2023, § 329

Valmistelijat / lisätiedot:
Niina Pietikäinen

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.
Esittelijä: Juha Yli-Rajala, Konsernijohtaja

Päätösehdotus oli

Esitetään valtuuston päätettäväksi:

Keskustan valtuustoryhmän valtuustoaloite ja siihen annettu lausunto merkitään tiedoksi.

Aloite ei anna aihetta muihin kuin lausunnossa esitettyihin toimenpiteisiin.

Perustelut

Keskustapuolueen Tampereen valtuustoryhmä esittää, että päiväkodeissa, kouluissa ja työpaikkaruokailussa tarjotaan vain kotimaisesta lihasta valmistettua ruokaa. Myös kasvisruokien osalta esitetään suosittavaksi kotimaista tuotantoa aina, kun se on mahdollista.

Tampereen kaupungin ja Pirkanmaan Voimia Oy:n välisen palvelu- ja kumppanuussopimuksen mukaisesti Voimia vastaa kaupungin ateriapalvelujen järjestämisestä ja tuottamisesta. Sopimuksessa on huomioitu myös kaupungin strategisten hyvinvointi- ja elinvoimatavoitteiden toteutuminen.

Pirkanmaan Voimia Oy 26.6.2023 antamansa lausunnon mukaan arvostaa korkealaatuisia raaka-aineita ja elintarvikehankintojen kokonaistaloudellista kestävyyttä. Hankintakriteereissä huomioidaan elintarvikkeiden jäljitettävyyteen ja turvallisuuteen sekä eläinten hyvinvointiin liittyvät näkökohdat. Tällä hetkellä Pirkanmaan Voimia käyttää suomalaista naudan, sian ja siipikarjan lihaa. Mahdollisten saatavuusvaikeuksien takia tuotteita voi tulla satunnaisesti EU-alueelta. Kasvikset ja kasvisproteiinit ovat mahdollisuuksien mukaan kotimaisia. Kasvisten hankinnassa huomioidaan kasvisten sesonkiaika. Myös sopimuskumppaneiden hankintasopimuksissa huomioidaan raaka-aineiden laatu. Liha- ja kasvituotteet ovat pääosin kotimaisia.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Tulevaisuudessa kaupunki ja Voimia painottavat yhdessä taloudellisten mahdollisuuksien asettamissa rajoissa myös laadullisia kriteerejä, joilla varmistetaan elintarvikkeiden tuoreuden ja puhtauden sekä hiilineutraalisuuden niin tuotannossa kuin logistisessa ketjussa. Tämä mahdollistaa Suomessa lähellä tuotetun puhtaan elintarvikkeen mahdollisuuksia pärjätä paremmin kilpailutuksissa. On kuitenkin huomioitava, että lainsäädäntö niin Suomessa kuin EU:ssa ohjaa tasapuoliseen ja syrjimättömään hankintamenettelyyn, joten kotimaisuutta ei voi käyttää vaatimuksena hankinnoissa.

Tiedoksi

Keskustan Tampereen valtuustoryhmä, tarja.alatalo@voimia.fi, maiju.suvanto@voimia.fi, Lauri Savisaari, Niina Pietikäinen, Kari Paju

Liitteet

1 Valtuustoaloite - Keskustan Tampereen valtuustoryhmä

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Kaupunginvaltuusto, § 125, 21.08.2023
Elinvoima- ja osaamislautakunta, § 119, 07.06.2023
Kasvatus- ja opetuslautakunta, § 21, 20.06.2023
Kaupunginhallitus, § 331, 07.08.2023

§ 125

Valtuustoaloite kielipoliittisen strategian laatimiseksi Tampereen kaupungille – Noora Tapio ym.

TRE:3035/00.00.01/2021

Kaupunginvaltuusto, 21.08.2023, § 125

Valmistelija / lisätiedot:

Teppo Rantanen, Lauri Savisaari

Valmistelijan yhteystiedot

Kansainvälisen osaamisen palveluiden johtaja Mari Taverne, puh. 040 801 2686, opetusjohtaja Ulla-Maija Ojalampi, puh. 050 428 3044, varhaiskasvatusjohtaja Elli Rasimus, puh. 050 523 7386 ja suhdetoiminta- ja markkinointipäällikkö Iina Ojala, puh. 040 801 6189, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Lisätietoja päätöksestä

Vt. lakiasiaainjohtaja Jouko Aarnio, puh. 040 514 4884, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Päätösehdotus oli

Noora Tapion ym. valtuustoaloite sekä elinvoima- ja osaamislautakunnan ja kasvatus- ja opetuslautakunnan lausunnot merkitään tiedoksi.

Aloite ei anna aihetta muihin kuin lausunnoissa esitettyihin toimenpiteisiin.

Tiedoksi

Mitja Tapio, Mari Taverne, Ulla-Maija Ojalampi, Elli Rasimus, Iina Ojala

Liitteet

1 Valtuustoaloite – Noora Tapio ym.

Elinvoima- ja osaamislautakunta, 07.06.2023, § 119

Valmistelijat / lisätiedot:

Mari Taverne

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä: Teppo Rantanen, Johtaja

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Päätösehdotus oli

Esitetään kaupunginhallitukselle ja edelleen valtuuston päätettäväksi:

Noora Tapion ym. valtuustoaloite ja siihen annettu lausunto merkitään tiedoksi.

Aloite ei anna aihetta muihin kuin lausunnossa esitettyihin toimenpiteisiin.

Perustelut

Valtuustoaloitteessa esitetään, että Tampereen kaupunki laatii kielipoliittisen strategian, joka on sitoutunut kielellisten oikeuksien edistämiseen, tamperelaisten kielitaidon vahvistamiseen ja antirasismiin. Valtuustoaloitteessa todetaan, että kielipolitiikka kohtaa uusia haasteita ja mahdollisuuksia. Muun muassa vieraiden kielten opiskeleminen on valtakunnallisesti vähentynyt ja englannin kielen asema on ylikorostuneen suuri. Toisaalta tamperelaisten käyttämien äidinkielten määrä ja muuta kieltä kuin suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvien määrä kasvaa, ja kansainvälisen vuorovaikutuksen mahdollisuuksien lisääntyessä vieraiden kielten käyttöala laajenee. Valtuustoaloitteen mukaan muutosten seurauksena Tampereen kaupungin kielipolitiikan on oltava entistä aktiivisempaa. Tampere voi toiminnallaan kaventaa kielitaitoon liittyvää eriarvoisuutta, vahvistaa kielten oppimisen edellytyksiä, tukea kielten elvyttämistä, vahvistaa monikielisiä palveluita, edistää kielellistä yhdenvertaisuutta työelämässä ja parantaa kansainvälistä vetovoimaansa.

Valtioneuvoston Kielipoliittinen ohjelma, jossa otetaan huomioon muut Suomessa puhutut kielet kuin kansalliskielet, erityisesti saamen kielet, romanikieli, karjalan kieli ja viittomakielet, on valmistunut ja julkaistu kesäkuussa 2022. Valtioneuvoston kielipoliittisen ohjelman tavoitteena on vastata mainittujen kotoperäisten kieliryhmien osalta tunnistettuihin haasteisiin kuten kielen elinvoimaisuuteen, kielellisten oikeuksien toteutumiseen ja kielten käyttömahdollisuuksiin. Muista kuin kotoperäisistä kielistä ohjelmassa todetaan, että niitä koskevia haasteita on syytä selvittää vielä erikseen, mutta keskeisinä teemoina nostetaan esiin oman äidinkielen opetus ja ylläpitäminen sekä viranomaisasiointiin liittyvä tulkkaus. Muiden kuin kotoperäisten kielten puhujien määrä Suomessa on kasvanut tasaisesti viime vuosien aikana. Valtioneuvoston kielipoliittinen ohjelma toimii hyvänä ja suuntaa antavana työvälineenä arvioitaessa kielellisiä tasa-arvokysymyksiä ja kielitaidon kehittämiseen ja kielten merkitykseen liittyviä asioita paikallisella tasolla.

Tampereen kaupungin kielipoliittisen strategian laadintaa ei kuitenkaan nähdä tarpeellisena, koska kaupungilla on jo useita linjaavia strategia-asiakirjoja, joissa kielellinen tasa-arvo, yhdenvertaisuus ja saavutettavuus otetaan hyvin huomioon ja joiden pohjalta myös monikielisyyttä palveluissa voidaan kehittää asiakaslähtöisesti. Tämän lisäksi valtion

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

---

kielipoliittinen ohjelma tuo kansallisella tasolla tukea alueellisiin linjauksiin, joita soveltaen, eri kielellä tuotettujen palveluita ja kielen kehittämistä on hyvä tarkastella.

Valtuustoaloitteen jälkeen julkaistussa pormestari Anna-Kaisa Iksen pormestariohjelmassa onkin jo nostettu esiin kielellisen tasa-arvon ja saavutettavuuden näkökulmasta erityisiä kehittämistoimenpiteitä, joita ovat:

- Tampereen on tarjottava sujuvaa asumista, opiskelua, yrittämistä, työskentelyä ja viihtymistä englannin kielellä ja selkosuomella koko perheelle.
- Vieraskielisten suomen kielen opintoihin panostetaan niin, että he työllistyvät ja kotoutuvat Tampereelle sujuvasti.
- Varmistetaan, että kieliopinnot ovat oikea-aikaisia, riittäviä ja tasoltaan sopivia.
- Pormestarikaudella laajennetaan kaupungin englannin kielellä tarjottavia palveluita ja yleisimmillä vierailta kielillä viestintää asukkaiden sekä yritysten tarpeista lähtien.
- Myös englanninkielisen lukiokoulutuksen järjestämismahdollisuuksia edistetään kaupungin edunvalvonnalla ja pyritään sen sallimaan lakiuudistukseen, mikä vahvistaisi merkittävästi kansainvälisille perheille tarjolla olevia asumisen ja koulutuksen mahdollisuuksia.
- Edistetään useamman vieraan kielen opiskelumahdollisuuksia perus- ja toisen asteen opetuksessa, toisella asteella panostetaan vieraiden kielten opiskeluun uutta teknologiaa hyödyntäen tarjoamalla monipaikkaista opetusta.
- Tampere edistää ihmisoikeuksia. Huolehditaan, että maahanmuuttajat saavat riittävät ja laadukkaat kotoutumispalvelut.
- Kaupunki näyttää työnantajana esimerkkiä vieraskielisten osaajien palkkaamisessa ja samalla hyötyy osaamis-, kulttuuri- ja kielipotentialista.

Tampereen kaupunki on myös ensimmäisessä Kansainvälisen osaamisen ja maahanmuuton strategisessa ohjelmassaan (2019) asettanut muun muassa seuraavia tavoitteita:

- Vahvistetaan kansainvälisen osaamisen hyödyntämisen edellytyksiä Tampereen seudulla.
- Kehitetään kansainvälistymisen ja maahanmuuton hallintaan tarvittavaa ekosysteemiä sekä palvelujen kokonaisuutta.
- Mahdollistetaan osallistuminen myös haastavassa työmarkkina- asemassa oleville ulkomaalaistaustaisille henkilöille osaamisen tunnistamisen, kehittämisen ja hyödyntämisen kautta osaksi arvoa luovaa tamperelaista yhteisöä, sen täysivaltaisina jäseninä.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Tampereen kaupunki on käynnistänyt vuonna 2021 International House Tampere -palvelun, jonka osana toimii Monikielinen neuvonta Mainio. Mainion palvelu tuottaa laaja-alaista matalan kynnyksen neuvontaa ja ohjausta 14 eri kielellä, myös selkosuomeksi. Tämä matalan kynnyksen palvelu on tarkoitettu ensisijaisesti Tampereelle ulkomailta muuttaville uusille kuntalaisille sekä jo täällä asuville vieraskielisille, joilla on haasteita asioida suomen tai englannin kielellä, ja/ tai jotka tarvitsevat asiointiin lisäohjausta ja tukea. Kaupungin tämänhetkinen vieraskielinen väestö on noin 20 000 asukasta, joka on noin 9 % väestöstä. Suurimmat kieliryhmät ovat venäjä, arabia, persia, viro, somali ja kiina. Monikieliset neuvontapalvelut tukevat alkuvaiheen kotoutumisessa ja edistävät vieraskielisen väestön yhdenvertaista palveluiden saatavuutta. Tarkoituksena on myös lisätä digitaalisten asiointiväylien käyttöä maahanmuuttajien keskuudessa ja parantaa heidän digitaitojaan. Matalan kynnyksen statusriippumaton neuvonta palvelee lähes 6000 vuosittaisen käynnin kautta laaja-alaisesti myös tamperelaisia muunkielisiä perheitä kaikissa arjen asioissa, ja tukee palveluiden kielellistä, kulttuurista ja sosiaalista saavutettavuutta myös kaupunkikonsernin rakenteissa.

Kaupungin hallitus on hyväksynyt Welcoming city -suunnitelman kokouksessaan 17.4.2023 (§ 164) Tampereen kansainvälistymistä ohjaavaksi strategiseksi viitekehyykseksi. Welcoming city -suunnitelman tavoitteena on Tampereen kansainvälisen veto- ja pitovoiman parantaminen pitkällä aikavälillä. Suunnitelma sisältää toimenpiteitä Tampereen elinvoiman, vetovoiman ja pitovoiman vahvistamiseen sekä palvelutarjonnan kehittämiseen. Suunnitelma huomioi suomen kielen opetuksen tarjonnan monipuolistamisen ja lisäämisen jatkossa. Lisäksi suunnitelma ottaa kantaa englanninkielisen viestinnän lisäämiseen kaupungin palveluissa ja viestinnässä. Welcoming city -suunnitelman toteuttaminen käynnistyy ensimmäisillä toimenpiteillä vuoden 2023 aikana, lisää toimenpiteitä käynnistetään tulevana vuosina.

Valtuustoaloitteessa nostetaan myös esiin eri näkökulmia kielellisyyteen, joihin löytyy erittäin hyviä olemassa olevia käytäntöjä ja palveluita Tampereen kaupungilta:

Vahvistetaan kielen oppimisen edellytyksiä varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa

Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa toteutetaan kielellisesti, kulttuurisesti ja katsomuksellisesti vastuullista pedagogiikkaa ja kielitietoisuus on osa jokaisen opettajan ja lapsiryhmässä työskentelevän työtä. Moninaisuutta tehdään näkyväksi lapsiryhmien arjessa niin toiminnassa kuin oppimisympäristöissäänkin. Suomen kielen omaksumista tuetaan varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen arkeen nivoutuvalla toiminnallisella S2-opetuksella kielitietoisien pedagogiikan periaatteiden mukaisesti. Varhaiskasvatus ja esiopetus tukee lapsen ja perheen kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Lasten osaamat kielet nähdään kielellisenä resurssina ja niiden käyttöä vahvistetaan

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

---

yhteistyössä huoltajien kanssa. Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa lapselle voidaan tehdä oman äidinkielen kartoitus ja tukijakso. Monikielisten lasten tukena työskentelee kieliavustajia. Esiopetuksen oppilaille tarjotaan oman äidinkielen opetusta. Varhaiskasvatuksessa tarjotaan kielisuihkutuksia, joiden kielivalikoimana on Tampereen perusopetuksen A1-kielien englanti, espanja, kiina, ranska, ruotsi, saksa ja venäjä. Lisäksi kieliavustajat tarjoavat kielisuihkutuksia omilla kielillään. Esiopetuksessa jokaisella esiopetusryhmällä on varhennettua kielikasvatusta eli Kikatus-tunteja 1 vuosiviikkotunti/esiopetusryhmä perusopetuksen A1-kielillä koulupolun mukaisesti. Tampereen kaupungissa kaksikielistä varhaiskasvatusta toteutetaan saksan, ranskan ja ruotsin kielellä ja tietyissä yksityisissä päiväkodeissa myös englannin kielellä. Tampereen kaupunki järjestää kaksikielistä esiopetusta englannin, saksan ja ranskan kielillä.

Opetussuunnitelman mukaan kieltenopetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Tavoitteena on herättää oppilaisissa kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Tampereen kaupungin perusopetuksen jokaisella koulupolulla on tarjolla vähintään kolme eri A1-kieltä ja kaikille perusopetuksen oppilaille pyritään tarjoamaan tasavertaiset mahdollisuudet laajaan kielitarjontaan. Tampereella on kehitetty kieltenopetuksen varhentamista niin, että tamperelaiset esioppilaat saavat kielisuihkutuksen kouluissa tarjolla olevista kielistä ennen kielivalinnan tekemistä. Perusopetuksessa tarjotaan myös kaksikielistä perusopetusta saksan, ranskan ja englannin kielellä sekä oman äidinkielen opetusta 33 kielellä. Lisäksi omakielistä tukea on lisätty oppilaiden oppitunneille. Valmistavan opetuksen integroimista muuhun opetukseen on kehitetty yhteistyönä ja tiimiopetuksena.

Kielellisen yhdenvertaisuuden edistäminen työelämässä

Kansainvälisen osaamisen palvelut tuottaa myös työelämän vastaanottavuuteen liittyviä työvälineitä, kuten kielitaidon kehittämiseen suunnattuja koulutuksia, tapahtumia, ammatillista verkostoitumista ja yrityksille suunnattua neuvontaa. Monikielinen neuvonta edistää ns. kulttuuritulkkauksen keinoin vieraskielisten kohtaantoa työelämässä, uramahdollisuuksien edistämistä ja työelämän keinoja kaksisuuntaisen kotoutumisen huomioimiseksi entistä paremmin.

Kansainvälisen vetovoiman parantaminen

Tampereen kaupunki vahvistaa kansainvälistä vetovoimaansa mm. luomalla palveluekosysteemejä kaupungin ja elinkeinoelämän välille, edistämällä antirasistista työtä, kehittämällä ja markkinoimalla Tampereen vahvaa brändiä myös ulkomailla sekä osallistumalla kansallisiin ja kansainvälisiin rekrytointitapahtumiin.

Yhteenveto

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Tampereen kaupunki jatkaa strategiansa ja ohjelmiensa mukaisesti kielellisen ja kulttuurisen saavutettavuuden ja monimuotoisuuden turvaamista kaupungin palveluissa. Tampereen kaupunki tukee strategiansa ja palvelu- ja vuosisuunnitelmiensa mukaisesti lasten, nuorten ja aikuisten kielitaidon kehittymistä ja palvelunsaantia huomioiden kansainvälistyvän työelämän ja yhteiskunnan monimuotoistumisen, yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämisen myös kielellisesti. Erillisen kielipoliittisen strategian laadintaa ei nähdä tarpeelliseksi.

Tiedoksi
kaupunginhallitus

Liitteet

1 Valtuustoaloite – Noora Tapio ym.

Kasvatus- ja opetuslautakunta, 20.06.2023, § 21

Valmistelijat / lisätiedot:
Ulla-Maija Ojalampi

Päätös
Päätösehdotus hyväksyttiin.
Esittelijä: Lauri Savisaari, Johtaja

Päätösehdotus oli
Esitetään kaupunginhallitukselle ja edelleen valtuuston päätettäväksi:
Noora Tapion ym. valtuustoaloite ja siihen annettu lausunto merkitään tiedoksi.

Aloite ei anna aihetta muihin kuin lausunnossa esitettyihin toimenpiteisiin.

Perustelut
Valtuustoaloitteessa esitetään, että Tampereen kaupunki laatii kielipoliittisen strategian, joka on sitoutunut kielellisten oikeuksien edistämiseen, tamperelaisten kielitaidon vahvistamiseen ja antirasismiin. Valtuustoaloitteessa todetaan, että kielipolitiikka kohtaa uusia haasteita ja mahdollisuuksia. Muun muassa vieraiden kielten opiskeleminen on valtakunnallisesti vähentynyt ja englannin kielen asema on ylikorostuneen suuri. Toisaalta tamperelaisten käyttämien äidinkielten määrä ja muuta kieltä kuin suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvien määrä kasvaa, ja kansainvälisen vuorovaikutuksen mahdollisuuksien lisääntyessä vieraiden kielten käyttöala laajenee. Valtuustoaloitteen mukaan muutosten seurauksena Tampereen kaupungin kielipolitiikan on oltava entistä aktiivisempaa. Tampere voi toiminnallaan kaventaa kielitaitoon liittyvää eriarvoisuutta, vahvistaa kielten oppimisen

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

---

edellytyksiä, tukea kielten elvyttämistä, vahvistaa monikielisiä palveluita, edistää kielellistä yhdenvertaisuutta työelämässä ja parantaa kansainvälistä vetovoimaansa.

Valtioneuvoston Kielipoliittinen ohjelma, jossa otetaan huomioon muut Suomessa puhutut kielet kuin kansalliskielet, erityisesti saamen kielet, romanikieli, karjalan kieli ja viittomakielet, on valmistunut ja julkaistu kesäkuussa 2022. Valtioneuvoston kielipoliittisen ohjelman tavoitteena on vastata mainittujen kotoperäisten kieliryhmien osalta tunnistettuihin haasteisiin kuten kielen elinvoimaisuuteen, kielellisten oikeuksien toteutumiseen ja kielten käyttömahdollisuuksiin. Muista kuin kotoperäisistä kielistä ohjelmassa todetaan, että niitä koskevia haasteita on syytä selvittää vielä erikseen, mutta keskeisinä teemoina nostetaan esiin oman äidinkielen opetus ja ylläpitäminen sekä viranomaisasiointiin liittyvä tulkkaus. Muiden kuin kotoperäisten kielten puhujien määrä Suomessa on kasvanut tasaisesti viime vuosien aikana. Valtioneuvoston kielipoliittinen ohjelma toimii hyvänä ja suuntaa antavana työvälineenä arvioitaessa kielellisiä tasa-arvokysymyksiä ja kielitaidon kehittämiseen ja kielten merkitykseen liittyviä asioita paikallisella tasolla.

Tampereen kaupungin kielipoliittisen strategian laadintaa ei kuitenkaan nähdä tarpeellisena, koska kaupungilla on jo useita linjaavia strategia-asiakirjoja, joissa kielellinen tasa-arvo, yhdenvertaisuus ja saavutettavuus otetaan hyvin huomioon ja joiden pohjalta myös monikielisyyttä palveluissa voidaan kehittää asiakaslähtöisesti. Tämän lisäksi valtion kielipoliittinen ohjelma tuo kansallisella tasolla tukea alueellisiin linjauksiin, joita soveltaen, eri kielellä tuotettujen palveluita ja kielen kehittämistä on hyvä tarkastella.

Valtuustoaloitteen jälkeen julkaistussa pormestari Anna-Kaisa Iksen pormestariohjelmassa onkin jo nostettu esiin kielellisen tasa-arvon ja saavutettavuuden näkökulmasta erityisiä kehittämistoimenpiteitä, joita ovat:

- Tampereen on tarjottava sujuvaa asumista, opiskelua, yrittämistä, työskentelyä ja viihtymistä englannin kielellä ja selkosuomella koko perheelle.
- Vieraskielisten suomen kielen opintoihin panostetaan niin, että he työllistyvät ja kotoutuvat Tampereelle sujuvasti.
- Varmistetaan, että kieliopinnot ovat oikea-aikaisia, riittäviä ja tasoltaan sopivia.
- Pormestarikaudella laajennetaan kaupungin englannin kielellä tarjottavia palveluita ja yleisimmillä vierailta kielillä viestintää asukkaiden sekä yritysten tarpeista lähtien.
- Myös englanninkielisen lukiokoulutuksen järjestämismahdollisuuksia edistetään kaupungin edunvalvonnalla ja pyritään sen sallivaan lakiuudistukseen, mikä vahvistaisi merkittävästi kansainvälisille perheille tarjolla olevia asumisen ja koulutuksen mahdollisuuksia.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

- Edistetään useamman vieraan kielen opiskelumahdollisuuksia perus- ja toisen asteen opetuksessa, toisella asteella panostetaan vieraiden kielten opiskeluun uutta teknologiaa hyödyntäen tarjoamalla monipaikkaista opetusta.
- Tampere edistää ihmisoikeuksia. Huolehditaan, että maahanmuuttajat saavat riittävät ja laadukkaat kotoutumispalvelut.
- Kaupunki näyttää työnantajana esimerkkiä vieraskielisten osaajien palkkaamisessa ja samalla hyötyy osaamis-, kulttuuri- ja kielipotentialista.

Tampereen kaupunki on myös ensimmäisessä Kansainvälisen osaamisen ja maahanmuuton strategisessa ohjelmassaan (2019) asettanut muun muassa seuraavia tavoitteita:

- Vahvistetaan kansainvälisen osaamisen hyödyntämisen edellytyksiä Tampereen seudulla.
- Kehitetään kansainvälistymisen ja maahanmuuton hallintaan tarvittavaa ekosysteemiä sekä palvelujen kokonaisuutta.
- Mahdollistetaan osallistuminen myös haastavassa työmarkkina- asemassa oleville ulkomaalaistaustaisille henkilöille osaamisen tunnistamisen, kehittämisen ja hyödyntämisen kautta osaksi arvoa luovaa tamperelaista yhteisöä, sen täysivaltaisina jäseninä.

Tampereen kaupunki on käynnistänyt vuonna 2021 International House Tampere -palvelun, jonka osana toimii Monikielinen neuvonta Mainio. Mainion palvelu tuottaa laaja-alaista matalan kynnyksen neuvontaa ja ohjausta 14 eri kielellä, myös selkosuomeksi. Tämä matalan kynnyksen palvelu on tarkoitettu ensisijaisesti Tampereelle ulkomailta muuttaville uusille kuntalaisille sekä jo täällä asuville vieraskielisille, joilla on haasteita asioida suomen tai englannin kielellä, ja/ tai jotka tarvitsevat asiointiin lisäohjausta ja tukea. Kaupungin tämänhetkinen vieraskielinen väestö on noin 20 000 asukasta, joka on noin 9 % väestöstä. Suurimmat kieliryhmät ovat venäjä, arabia, persia, viro, somali ja kiina. Monikieliset neuvontapalvelut tukevat alkuvaiheen kotoutumisessa ja edistävät vieraskielisen väestön yhdenvertaista palveluiden saatavuutta. Tarkoituksena on myös lisätä digitaalisten asiointiväylien käyttöä maahanmuuttajien keskuudessa ja parantaa heidän digitaitojaan. Matalan kynnyksen statusriippumaton neuvonta palvelee lähes 6000 vuosittaisen käynnin kautta laaja-alaisesti myös tamperelaisia muunkielisiä perheitä kaikissa arjen asioissa, ja tukee palveluiden kielellistä, kulttuurista ja sosiaalista saavutettavuutta myös kaupunkikonsernin rakenteissa.

Kaupungin hallitus on hyväksynyt Welcoming city -suunnitelman kokouksessaan 17.4.2023 (§ 164) Tampereen kansainvälistymistä ohjaavaksi strategiseksi viitekehykseksi. Welcoming city -suunnitelman tavoitteena on Tampereen kansainvälisen veto- ja pitovoiman parantaminen pitkällä aikavälillä. Suunnitelma sisältää toimenpiteitä

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Tampereen elinvoiman, vetovoiman ja pitovoiman vahvistamiseen sekä palvelutarjonnan kehittämiseen. Suunnitelma huomioi suomen kielen opetuksen tarjonnan monipuolistamisen ja lisäämisen jatkossa. Lisäksi suunnitelma ottaa kantaa englanninkielisen viestinnän lisäämiseen kaupungin palveluissa ja viestinnässä. Welcoming city -suunnitelman toteuttaminen käynnistyy ensimmäisillä toimenpiteillä vuoden 2023 aikana, lisää toimenpiteitä käynnistetään tulevana vuosina.

Valtuustoaloitteessa nostetaan myös esiin eri näkökulmia kielellisyyteen, joihin löytyy erittäin hyviä olemassa olevia käytäntöjä ja palveluita Tampereen kaupungilta:

Vahvistetaan kielen oppimisen edellytyksiä varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa

Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa toteutetaan kielellisesti, kulttuurisesti ja katsomuksellisesti vastuullista pedagogiikkaa ja kielitietoisuus on osa jokaisen opettajan ja lapsiryhmässä työskentelevän työtä. Moninaisuutta tehdään näkyväksi lapsiryhmien arjessa niin toiminnassa kuin oppimisympäristöissäänkin. Suomen kielen omaksumista tuetaan varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen arkeen nivoutuvalla toiminnallisella S2-opetuksella kielitietoisien pedagogiikan periaatteiden mukaisesti. Varhaiskasvatus ja esiopetus tukee lapsen ja perheen kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Lasten osaamat kielet nähdään kielellisenä resurssina ja niiden käyttöä vahvistetaan yhteistyössä huoltajien kanssa. Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa lapselle voidaan tehdä oman äidinkielen kartoitus ja tukijakso. Monikielisten lasten tukena työskentelee kieliavustajia. Esiopetuksen oppilaille tarjotaan oman äidinkielen opetusta. Varhaiskasvatuksessa tarjotaan kielisuihkutuksia, joiden kielivalikoimana on Tampereen perusopetuksen A1-kielet englanti, espanja, kiina, ranska, ruotsi, saksa ja venäjä. Lisäksi kieliavustajat tarjoavat kielisuihkutuksia omilla kielillään. Esiopetuksessa jokaisella esiopetusryhmällä on varhennettua kielikasvatusta eli Kikatus-tunteja 1 vuosiviikkotunti/esiopetusryhmä perusopetuksen A1-kielillä koulupolun mukaisesti. Tampereen kaupungissa kaksikielistä varhaiskasvatusta toteutetaan saksan, ranskan ja ruotsin kielellä ja tietyissä yksityisissä päiväkodeissa myös englannin kielellä. Tampereen kaupunki järjestää kaksikielistä esiopetusta englannin, saksan ja ranskan kielillä.

Opetussuunnitelman mukaan kieltenopetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Tavoitteena on herättää oppilaissa kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Tampereen kaupungin perusopetuksen jokaisella koulupolulla on tarjolla vähintään kolmea eri A1-kieltä ja kaikille perusopetuksen oppilaille pyritään tarjoamaan tasavertaiset mahdollisuudet laajaan kielitarjontaan. Tampereella on kehitetty kieltenopetuksen varhentamista niin, että tamperelaiset esioppilaat saavat kielisuihkutuksen kouluissa tarjolla olevista kielistä

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

---

ennen kielivalinnan tekemistä. Perusopetuksessa tarjotaan myös kaksikielistä perusopetusta saksan, ranskan ja englannin kielellä sekä oman äidinkielen opetusta 33 kielellä. Lisäksi omakielistä tukea on lisätty oppilaiden oppitunneille. Valmistavan opetuksen integroimista muuhun opetukseen on kehitetty yhteistyönä ja tiimiopetuksena.

Kielellisen yhdenvertaisuuden edistäminen työelämässä

Kansainvälisen osaamisen palvelut tuottaa myös työelämän vastaanottavuuteen liittyviä työvälineitä, kuten kielitaidon kehittämiseen suunnattuja koulutuksia, tapahtumia, ammatillista verkostoitumista ja yrityksille suunnattua neuvontaa. Monikielinen neuvonta edistää ns. kulttuuritulkkauksen keinoin vieraskielisten kohtaantoa työelämässä, uramahdollisuuksien edistämistä ja työelämän keinoja kaksisuuntaisen kotoutumisen huomioimiseksi entistä paremmin.

Kansainvälisen vetovoiman parantaminen

Tampereen kaupunki vahvistaa kansainvälistä vetovoimaansa mm. luomalla palveluekosysteemejä kaupungin ja elinkeinoelämän välille, edistämällä antirasistista työtä, kehittämällä ja markkinoimalla Tampereen vahvaa brändiä myös ulkomailla sekä osallistumalla kansallisiin ja kansainvälisiin rekrytointitapahtumiin.

Yhteenveto

Tampereen kaupunki jatkaa strategiansa ja ohjelmiansa mukaisesti kielellisen ja kulttuurisen saavutettavuuden ja monimuotoisuuden turvaamista kaupungin palveluissa. Tampereen kaupunki tukee strategiansa ja palvelu- ja vuosisuunnitelmiansa mukaisesti lasten, nuorten ja aikuisten kielitaidon kehittymistä ja palvelunsaantia huomioiden kansainvälistyvän työelämän ja yhteiskunnan monimuotoistumisen, yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämisen myös kielellisesti. Erillisen kielipoliittisen strategian laadintaa ei nähdä tarpeelliseksi.

Tiedoksi

kaupunginhallitus

Liitteet

1 Valtuustoaloite – Noora Tapio ym.

Kaupunginhallitus, 07.08.2023, § 331

Valmistelijat / lisätiedot:
Teppo Rantanen, Lauri Savisaari

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.
Esittelijä: Juha Yli-Rajala, Konsernijohtaja

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Päätösehdotus oli

Esitetään valtuuston päätettäväksi:

Noora Tapion ym. valtuustoaloite sekä elinvoima- ja osaamislautakunnan ja kasvatus- ja opetuslautakunnan lausunnot merkitään tiedoksi.

Aloite ei anna aihetta muihin kuin lausunnoissa esitettyihin toimenpiteisiin.

Tiedoksi

Noora Tapio, Mari Taverne, Ulla-Maija Ojalampi, Elli Rasimus, Iina Ojala

Liitteet

1 Valtuustoaloite – Noora Tapio ym.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Kaupunginvaltuusto, § 126, 21.08.2023
Yhdyskuntalautakunta, § 209, 21.06.2023
Kaupunginhallitus, § 330, 07.08.2023

§ 126

Valtuustoaloite Suomen suurimman kaupunkikedon Kalevanniityn perustamiseksi Kalevaan - Jaakko Stenhäll ym.

TRE:1601/10.00.01/2022

Kaupunginvaltuusto, 21.08.2023, § 126

Valmistelija / lisätiedot:
Mikko Nurminen

Valmistelijan yhteystiedot

Kaupunginpuutarhuri Timo Koski, puh. 050 345 7568, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Lisätietoja päätöksestä

Vt. lakiasiaintohtaja Jouko Aarnio, puh. 040 514 4884, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Päätösehdotus oli

Jaakko Stenhällin ym. valtuustoaloite ja yhdyskuntalautakunnan lausunto merkitään tiedoksi.

Aloitteen mukaiset toimenpiteet toteutetaan lausunnon mukaisesti.

Tiedoksi

Jaakko Stenhäll, Timo Koski

Liitteet

1 Valtuustoaloite

Yhdyskuntalautakunta, 21.06.2023, § 209

Valmistelijat / lisätiedot:
Marika Viinanen

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.
Esittelijä: Mikko Nurminen, Johtaja

Päätösehdotus oli

Esitetään kaupunginhallitukselle ja edelleen valtuuston päätettäväksi:

Jaakko Stenhällin ym. valtuustoaloite ja siihen annettu lausunto merkitään tiedoksi.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Aloitteen mukaiset toimenpiteet toteutetaan lausunnon mukaisesti.

Perustelut

Jaakko Stenhäll ja 34 muuta valtuutettua esittävät 21.2.2022 jättämässään valtuustoaloitteessa, että osana kaupunkistrategian luonnon monimuotoisuuden parantamiseen tähtääviä toimenpiteitä kaupunki suunnittelee ja toteuttaa Kalevanaukiolle kaupunkiketo "Kalevanniityn".

Tampereen strategiaan on kirjattu osana Hiilineutraaleja tekoja tavoitteita kaupunkiluonnon monipuolisuudesta ja vahvistamisesta. Tavoitteina on viihtyisä ja siisti kaupunkiympäristö, houkutteleva lähiluonto ja monipuoliset virkistysmahdollisuudet, jotka saavat Tampereen erottautumaan. Lisäksi valtuustokauden tavoitteena on, että luonnon monimuotoisuus kaupunkiympäristössä on vahvistunut ja todennettavissa. Mittariksi on asetettu Lumo-ohjelman toteutuminen.

Kaupunginhallitus on kokouksessaan 14.3.2022 hyväksynyt Hiilineutraaleja tekoja -kehitysohjelman tavoitteet ja luonnon monimuotoisuusohjelman 2021-2030 tavoitteet. Luonnon monimuotoisuusohjelma on valmisteltu kahdessa vaiheessa vuosien 2020-2021 aikana. Ohjelman tavoitteet hyväksyttiin kaupunginhallituksen kokouksessa 24.8.2020. Ohjelman toimenpiteitä on tämän jälkeen valmisteltu yhdessä Tampereen kaupungin eri hallintokuntien kanssa. Ohjelman luonnoksessa on esitetty keskeiset toimenpiteet, joilla kaupunki pyrkii turvaamaan ja parantamaan luonnon monimuotoisuutta Tampereella. LUMO-ohjelma toteutetaan osana Hiilineutraalit teot -ohjelmaa.

LUMO-ohjelmassa on toimenpiteitä yhteensä 112 kappaletta ja niitä päivitetään tarvittaessa ohjelmakaudella. Kaupunkiympäristön palvelualueella on vuoden 2023 tavoitteiksi nostettu LUMO-ohjelmasta seuraavat kaksi toimenpidettä:

- Käynnistetään yleisten alueiden kunnossapidon ja hoidon ohjeiden ja käytänteiden päivittäminen monimuotoisuutta tukeviksi.
- Pilotoidaan asukkaiden osallistumisen tapoja luonnon monimuotoisuuden edistämiseen lähiympäristössään, järjestetään ja mahdollistetaan vieraslajitalkoita.

Vastuuyksikköinä tavoitteiden toteutumisessa ovat viheralueet ja hulevedet -yksikkö, infraomaisuuden hallintayksikkö ja ympäristönsuojelu.

Viherpalveluohjelma Avoimet viheralueet, Maisemapeltojen ja niittyjen ylläpito 2015-2025 on hyväksytty yhdyskuntalautakunnan kokouksessa 7.2.2017. Ohjelman tavoitteena on säilyttää nykyiset keskeisimmät avoimet viheralueet ja niiden ominaispiirteet, nostaa niitty- ja peltoalueiden hoitotasoa, vahvistaa asukkaiden luontokokemuksia sekä lisätä virkistysmahdollisuuksia sekä antaa lisätietoa avointen

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

---

viheralueiden merkityksestä kaupunkirakenteessa. Käytännön tavoitteena on myös monipuolistaa B-hoitoluokan alueita mm. lisäämällä maisemapeltokohteita, laidunalueita, nostamalla esiin arvoniittykohteita sekä ennallistamalla arvokkaita umpeenkasvaneita niittyjä.

Yhdyskuntalautakunta edellytti päätöksessään, että viherpalveluohjelman yhteydessä etsitään mahdollisuuksia:

- Asukkaiden osallistumista lisäävien niittyjen hoidon pilottikohteiden toteutukseen (3-5 kohdetta). Samalla laaditaan selvitys erilaisista toimintamalleista, joissa hoitoa delegoidaan asukkaille.
- Luonnon monimuotoisuutta avoimilla viheralueilla nykyisestään lisäävien pilottikohteiden toteutukseen (3-5 kohdetta). Kohteet toteutetaan kaupungin, yhdistysten, yritysten ja asukkaiden yhteisiä voimavaroja hyödyntämällä.

Viherpalveluohjelman hyväksymisen aikaan asemakaavoitettujen viheralueiden pinta-alasta on noin 8 % avoimia viheralueita. Määrä vastaa noin 150 hehtaarin pinta-alaa. Kohteet ovat pääosin varsin pienialaisia, avoimia tai puoliavoimia peltoja ja niittyjä ja niihin liittyviä puistoisia reunavyöhykkeitä. Näiden avointen alueiden maisemallinen, eliöstöllinen ja virkistysellinen arvo on suuri. Laajimmat yhtenäiset pelto- ja niittyalueet löytyvät Takahuhdin, Pappilan ja Vihiojan ympäristöstä. Yksittäisiä kohteita kartoitettiin 143 kappaletta ja vuonna 2020 suoritetun kohdekorttien tarkistuksen yhteydessä uusia kohteita kartoitettiin 25 kappaletta. Vuoden 2021 lopussa avoimia viheralueita oli 186 hehtaaria.

Viheralueet ja hulevedet -yksikkö, infraomaisuuden hallintayksikkö ja Tampereen Infra osakeyhtiö tekee yhteistyötä avoimien viheralueiden, kuten ketojen ja niittyjen, osalta yhdistysten ja asukkaiden kanssa. Laajin yhteistyö on vuosien aikana muodostunut Villi Vyöhyke ry:n kanssa. Kyseisen yhdistyksen kanssa on perustettu uusia niittyalueita, ketoalueita, siirretty kasvillisuutta sekä järjestetty talkoita. Uusia niittyjä on perustettu laajasti eri puolille kaupunkia mm. Messukylään (Rautapellonpuisto), Niemenrantaan (Sellupuisto ja Sahanvainionpuisto). Lisäksi käytöstä poistettuja kivituhkapintaisia pelikenttiä on Kenttä ja ulkoliikuntaympäristöt 2015-2025 Viherpalveluohjelman mukaisesti muutettu niitty- ja ketoalueiksi. Vuonna 2023 Rautaharkossa oleva Ekonpuiston pelikenttä (1500 m²) muutetaan tällaiseksi luonnon monimuotoisuusalueeksi. Kasvillisuutta on siirretty muun muassa Mustametsän viheralueella, jotta mäkihiilikoin elinalueet saatiin turvattua. Uusille asuinalueille, kuten Hiedanrantaan ja Viinikanlahteen, on suunniteltu useita hehtaareja uusia kaupunkiniittyjä.

Niittyjen ja ketojen perustaminen rakennetuille alueille on kaupunkiympäristön palvelualueen tavoitteena. Laajemmat kohteet tulee valita huolella. Erilaisia kokeiluja pientenkin niittyjen perustamisen osalta on tehty yhteistyössä yhdistysten kanssa. Edellä mainituille poistetuille

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

---

pelikentille niittyjen ja ketojen perustaminen on helpompaa kuin oleville nurmialueille. Kentillä käytetty kivituhka sopii kasvualustana monille kasveille ja se ei sisällä paljoa rikkakasvien siemeniä. Perustamisen kustannukset vaihtelevat hyvinkin paljon ja ne muodostuvat kasvualustasta, mahdollisista maa-aineksen poistamisesta ja kaivuutöistä, kylvöistä ja useamman vuoden kunnossapitotöistä, niitosta ja rikkakasvien kitkennästä. Pelkät kylvökustannukset ja kahden kerran kitkennät ovat toteutuneissa kohteissa olleet noin 3 euroa neliometri. Kustannukset kasvavat, mitä enemmän maansiirtotöitä tehdään.

Kalevan kirkon ympäristö, Liisanpuisto, on merkitty osaksi valtakunnallisesti arvokasta rakennettua kulttuuriympäristöä. Tampereen kaupunki on laatinut Kalevan RKY-alueelle vuonna 2015 selvityksen rakennetusta kulttuuriympäristöstä ja rakennustapaohjeen. Ohjeessa kuvataan Liisanpuistoa seuraavasti: 'Puisto rakentuu vapaamuotoisista istutusryhmistä ja puista, laajoista nurmikentistä ja topografiaa mukailevista kävelyteistä. Puut ja pensaat ovat melko vapaamuotoisissa ryhmissä ja hoidettavia kukkaistutusryhmiä on vähän. Liisanpuiston esimerkissä näkyy, miten alkuperäisessä asemakaavassa oli nähtävissä korostuneesti aksiaalisia ja symmetrisiä aiheita, mutta ne muuntuivat suunnittelun edetessä vapaamuotoisemmaksi puistoksi, jossa symmetriaa kartetaan ja annetaan arvo alueen topografialle ja siihen luonnollisesti asettuville kulkureiteille.' Ohjeissa mainitaan, että 'Lähiympäristön kunnossapidossa ja korjauksissa tulee vahvistaa kaupunkikuvan yhtenäisyyttä ja kaupunkikuvan avoimuutta sekä puistoja ja pihvoja hoidetaan ja kunnostetaan alkuperäisten suunnitteluperiaatteiden pohjalta'.

Kalevan kaupunginosassa on monia luonnon monimuotoisuuden edistämisen hankkeita käynnissä. Kalevan keskuspuistoon tulee lisää niittyalueita ja 'pörriäispuistoa' yhdyskuntalautakunnassa hyväksytyyn yleissuunnitelman mukaisesti. Lisäksi Karjalanpuiston osallistavaa kunnossapitoa suunnitellaan yhteistyössä asukkaiden ja Villi Vyöhyke ry:n kanssa, ja alueelle lisätään Kalevanharjun luontaista niittykasvillisuutta ja maapuita.

Puistohistoriallisesti Liisanpuisto edustaa ajalleen tyypillistä maisemapuistoa. Tuossa ajassa nurmialueet olivat laajoja ja istutusalueet hyvin rajattuja. Avoin maisematila aukeaa hienona jatkumona Teiskontien ja Sammonkadun risteyksestä kohti Kalevan kirkkoa. Nykyinen nurmialueen muodostama ja puiden rajaama maisema on puistohistoriallisesti merkittävä ja säilytettävä elementti. Liisanpuisto on kunnossapitoluokaltaan rakennettua arvoviheraluetta.

Tampereen kaupunki ja Tampereen seurakuntayhtymän edustajat ovat keväällä 2022 kokoontuneet ja keskustelleet valtuustoaloitteesta. Keskustelussa sovittiin, että mahdollisia luonnon monimuotoisuutta lisääviä toimenpiteitä tehtäisiin Kalevan kirkon

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

---

ympäristössä olevien kallioiden läheisyydessä, jotka tukevat luontoympäristön kehittymistä. Lisäksi kohteessa on käyty ja sovittu toimenpiteistä Villi Vyöhyke ry:n edustajien kanssa toukokuussa 2023.

Kalevan kirkon ympäristö on erittäin arvokas kohde ja sen johdosta hyvään suunnitteluun ja toteuttamiseen tulee saada riittävästi aikaa. Kohteen toteuttaminen on hankkeena erittäin kunnianhimoinen. Suomesta ei ole tiedossa, että vastaavanlaista arvoympäristön osaa olisi suunnitelmallisesti lähdetty muuttamaan luonnon monimuotoisuuskohteeksi.

Viheralueet ja hulevedet -yksikkö ehdottaa, että kohde suunnitellaan vuonna 2023. Kohteesta teetetään tarkemmat mittaukset, ja suunnittelu aloitetaan vuoden 2023 kolmannella neljänneksellä. Suunnitelmat viedään yleisesti nähtäville ja osallistetaan täten sidosryhmiä ja asukkaita. Suunnitteluun kiinnitetään Tampereen kaupungin maisemasuunnittelun puitesopimuskumppani, ja Villi Vyöhyke ry on hankkeen suunnittelussa asiantuntijan roolissa ja toteutuksessa tekemässä kylvötyötä. Villi Vyöhyke ry kerää myös kohteeseen soveltuvan, paikallista alkuperää olevan siemenmateriaalin vuonna 2024. Kohteeseen soveltuvaa paikallista siemenmateriaalia ei ole valmiina saatavilla. Kohteen toteutus budjetoidaan vuoden 2024 investointiohjelmaan. Toteutusta ehdotetaan aloitettavaksi Kalevan kirkon itäpuolella olevien kallioiden ympäristöstä. Vuonna 2024 perustettavan alueen pinta-ala on alustavasti noin 1800 neliometriä. Laajennusalueista päätetään myöhemmin kohteesta saatujen kokemusten perusteella.

Tiedoksi

kh

Liitteet

1 Valtuustoaloite

Kaupunginhallitus, 07.08.2023, § 330

Valmistelijat / lisätiedot:
Mikko Nurminen

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.
Esittelijä: Juha Yli-Rajala, Konsernijohtaja

Päätösehdotus oli

Esitetään valtuuston päätettäväksi:

Jaakko Stenhällin ym. valtuustoaloite ja yhdyskuntalautakunnan lausunto merkitään tiedoksi.

Aloitteen mukaiset toimenpiteet toteutetaan lausunnon mukaisesti.

Tiedoksi

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Jaakko Stenhäll, Timo Koski

Kokouskäsittely

Anne-Mari Jussila saapui kokoukseen.

Liitteet

1 Valtuustoaloite

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Kaupunginvaltuusto, § 127, 21.08.2023
Kasvatus- ja opetuslautakunta, § 20, 20.06.2023
Kaupunginhallitus, § 332, 07.08.2023

§ 127

Valtuustoaloite Karosen koulun pihan ja kentän kunnostamisesta sekä kehittämisestä liikuntapaikkana – Antti Hiitti

TRE:7370/10.00.01/2022

Kaupunginvaltuusto, 21.08.2023, § 127

Valmistelija / lisätiedot:
Lauri Savisaari

Valmistelijan yhteystiedot

Kiinteistöpäällikkö Anni Andrejeff, puh. 040 630 9358, koordinaattori Elina Kalliohaka, puh. 040 486 4918, kehittämiskoordinaattori Henna Kuitunen, puh. 041 730 6693, hankepäällikkö Jarmo Viljakka, puh. 040 806 4105, etunimi.sukunimi@tampere.fi ja vastaava isännöitsijä Harri Mannonen, puh. 044 481 1640, etunimi.sukunimi@tilapa.fi

Lisätietoja päätöksestä

Vt. lakiasiaintohtaja Jouko Aarnio, puh. 040 514 4884, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Päätösehdotus oli

Antti Hiitin valtuustoaloite sekä kasvatus- ja opetuslautakunnan lausunto merkintään tiedoksi.

Aloite ei anna aihetta muihin kuin lausunnossa esitettyihin toimenpiteisiin.

Tiedoksi

Antti Hiitti, Anni Andrejeff, Elina Kalliohaka, Henna Kuitunen, Jarmo Viljakka, Harri Mannonen

Liitteet

1 Valtuustoaloite – Antti Hiitti

Kasvatus- ja opetuslautakunta, 20.06.2023, § 20

Valmistelijat / lisätiedot:
Elina Kalliohaka

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.
Esittelijä: Lauri Savisaari, Johtaja

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Päätösehdotus oli

Esitetään kaupunginhallitukselle ja edelleen valtuuston päätettäväksi:

Antti Hiitin valtuustoaloite ja siihen annettu lausunto merkintään tiedoksi.

Aloite ei anna aihetta muihin kuin lausunnossa esitettyihin toimenpiteisiin.

Perustelut

Valtuutettu Antti Hiitti esitti jättämässään valtuustoaloitteessa, että Karosen koulun piha ja kenttä kaipaavat päivittämistä. Aloitteeseen annettua lausuntoa käsiteltiin 18.4.2023 sivistys- ja kulttuurilautakunnassa, josta se palautettiin uudelleen valmisteluun.

Aloitteessa viitataan Tampereen kaupungin viherpalveluohjelmaan, jossa Karosen koulun kenttä on merkitty kategoriaan ”kunnostettava”, ja tavoitevuodeksi 2020.

Viherpalveluohjelmaa tehdessä on laadittu suuntaa antava investointiohjelma koko suunnitelmakaudelle. Viherpalveluohjelman ohjelmakausi on kymmenen vuotta (2015–2025), minkä johdosta investointiohjelma on suuntaa antava. Jokainen toimenpide vahvistetaan eri yksiköiden talousarvioissa eli toimialat vastaavat investoinneista. Koulujen pihat ovat kaupungin tilaomaisuutta hallinnoivan Kiinteistöt, tilat ja asuntopolitiikka -palveluryhmän vastuulla (ohjelman valmistelun aikana nimeltään Tilakeskus) vastuulla ja investoinnit myös ohjautuvat heidän kauttaan yhdessä pääkäyttäjän eli tässä tapauksessa Sivistyspalveluiden palvelualueen kanssa sopien.

Viherpalveluohjelman seurantapalaveri on tavoitteena pitää vuoden 2023 aikana. Seurantapalaverissa tarkistetaan ohjelman tilanne: peruskorjatut kentät, uudet kentät ja poistetut kentät.

Karosen koulutalon perusparannus ja laajennus on vuonna 2022 hyväksytyssä pitkän aikavälin investointiohjelmassa esitetty vuodelle 2035. Kaupungin linjausten mukaisesti koulun piha-alueita saneerataan pääsääntöisesti perusparannusten yhteydessä.

Aloitteessakin mainittu Kaukajärven ja Annalan kaupunginosaohjelma on käynnistynyt vuoden 2023 alussa. Ohjelman myötä alueen tarpeita ja toiveita on kerätty alueen asukkailta ja toimijoilta kevään 2023 aikana. Kaupunginosaohjelman visiotyön osana saatujen toiveiden ja tarpeiden pohjalta määritellään Kaukajärvi-Annalan alueen kehittämisen painopisteet. Tämän jälkeen tehdään toimenpideohjelma, jossa määritellään Kaukajärvi-Annalan alueen tulevat kehittämistoimenpiteet. Kaukajärvi-Annalan kaupunginosaohjelma on ajoitettu vuosille 2023–2025.

Keväällä 2023 toteutetussa kyselyssä vastauksia saatiin noin 1700 kappaletta ja asukastapahtumassa 16.5.2023 oli noin 200 osallistujaa. Myös alueella olemassa olevien kaupungin toimintojen kautta on koottu asukkaiden näkemyksiä erityisesti lapsilta ja nuorilta sekä ikäihmisiltä

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

---

alueen kehittämistarpeista. Lasten parlamentti toivoo alueelle nurmikenttää ja Annalan sekä Kaukajärven koulun oppilaskunnat ovat toivoneen alueelle nurmikenttiä sekä pihojen valaistuksen parantamista. Kyselyiden tuloksista laaditaan yhteenveto, jonka pohjalta talouden mahdollisuuksien mukaan laaditaan toimenpideohjelma kaupungin eri investointeja tekevien tahojen kanssa ja toteutetaan hankkeita kaupungin talousarvion antamien mahdollisuuksien mukaan. Aiempien kaupunginosaohjelmien (ent. lähiöohjelmien) kokemuksen perusteella joitakin toivotuimpia ja kohtuuhintaisia parannuksia on voitu toteuttaa osana kaupunginosaohjelmaa ja selvitämme tämänkin toiveen toteutusmahdollisuutta osana toimenpideohjelman laatimista.

Yhteenveto

Kaukajärvi-Annalan kaupunginosaohjelman myötä selvitetään alueen kehittämistoiveita ja tarpeita kokonaisuutena. Toimenpideohjelmassa määritellään Kaukajärvi-Annalan alueen tulevat kehittämistoimenpiteet. Valtuustoaloitteessa esitetyt toiveet huomioidaan kaupunginosaohjelman toimenpideohjelman laatimisessa.

Tiedoksi

Kaupunginhallitus

Liitteet

1 Valtuustoaloite – Antti Hiitti

Kaupunginhallitus, 07.08.2023, § 332

Valmistelijat / lisätiedot:
Lauri Savisaari

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.
Esittelijä: Juha Yli-Rajala, Konsernijohtaja

Päätösehdotus oli

Esitetään valtuuston päätettäväksi:

Antti Hiitin valtuustoaloite sekä kasvatus- ja opetuslautakunnan lausunto merkintään tiedoksi.

Aloite ei anna aihetta muihin kuin lausunnossa esitettyihin toimenpiteisiin.

Tiedoksi

Antti Hiitti, Anni Andrejeff, Elina Kalliohaka, Henna Kuitunen, Jarmo Viljakka, Harri Mannonen

Liitteet

1 Valtuustoaloite – Antti Hiitti

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

---

§ 128

Kokouksessa jätetyt valtuustoaloitteet

TRE:71/00.01.03/2023

Päätös

Puheenjohtaja totesi, että hallintosäännön 115 §:n mukaisena aloitteena on jätetty seuraavat valtuustoaloitteet:

Valtuustoaloite sähköpotkulautojen väärinkäytön estämiseksi – Kalle Kiili
TRE:4049/08.00.01/2023

Valtuustoaloite ratikkapysäkin nimeämiseksi Rientola - keskukseksi – Arto Grönroos ym.
TRE:4050/08.00.01/2023

Valtuustoaloite kannattavuuslaskelmien edellyttämiseksi pakollisiksi kadunrakennushankkeissa – Antti Ivanoff ym.
TRE:4051/10.00.01/2023

Valtuustoaloite anonyymi ilmoituskanavan käyttöön ottamiseksi oppilaille koulun henkilöstön epäasiallisesta käytöksestä – Liban Sheikh ym.
TRE:4052/12.00.01/2023

Valtuustoaloite vesikelkkamäen rakentamisen selvittämiseksi Tampereelle – Joonas Kiviranta ym.
TRE:4053/10.00.01/2023.

Perustelut

Kokouskutsussa mainittujen asioiden käsittelyn jälkeen valtuustoryhmällä, valtuutetulla ja valtuutetun sijaan saapuneella varavaltuutetulla on oikeus tehdä kirjallisia aloitteita kaupungin toimintaa ja hallintoa koskevista asioista. Aloitteen jättämisestä tulee ilmoittaa sähköisesti sihteeristölle sähköpostiosoitteella valtuuston. sihteeristo@tampere.fi ennen kokouksen alkamista.

Liitteet

1 Kokouksessa jätetyt valtuustoaloitteet 21.8.2023

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

---

§ 129

Kokousraportit

TRE:72/00.02.01/2023

Päätös

Kokousraportit otettiin pöytäkirjaan liitteeksi.

Päätösehdotus oli

Kokousraportit otetaan pöytäkirjaan liitteeksi.

Liitteet

1 Kokousraportti 21.8.2023

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Kunnallisvalitus

§123

Kunnallisvalitusohje

Valitusosoitus

Tähän päätökseen haetaan muutosta kunnallisvalituksella.

Valitusoikeus

Päätökseen saa hakea muutosta se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen) sekä kunnan jäsen.

Valituksen saa tehdä sillä perusteella, että päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä, päätöksen tehnyt viranomainen on ylittänyt toimivaltansa tai päätös on muuten lainvastainen.

Valitusviranomainen

Valitus tehdään Hämeenlinnan hallinto-oikeudelle:

Hämeenlinnan hallinto-oikeus
Raatihuoneenkatu 1
13100 Hämeenlinna
faksi: 029 56 42269
sähköposti: hameenlinna.hao@oikeus.fi

Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa <https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Valitusaika

Valitus on tehtävä **30 päivän** kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Tiedoksisaanti

Kaavan tai rakennusjärjestyksen hyväksymistä koskevan päätöksen katsotaan tulleen asianosaisen ja kunnan jäsenen tietoon seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä yleisessä tietoverkossa. Sitä päivää, jona päätös on asetettu nähtäväksi, ei lueta määräaikaan. Jos määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa tehtävän toimittaa ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Valituskirjelmä

Valituskirjelmässä, joka on osoitettava valitusviranomaiselle, on ilmoitettava

- valittajan nimi, kotikunta, postiosoite ja puhelinnumero
- päätös, johon haetaan muutosta
- miltä osin päätöksestä valitetaan ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
- vaatimuksen perusteet
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Valituskirjelmään on liitettävä

- päätös, johon haetaan muutosta valittamalla, alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- todistus siitä, minä päivänä päätös on asetettu nähtäville, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen on liitettävä valituskirjelmään valtakirja, kuten oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) 32 §:ssä säädetään.

Valituskirjelmän toimittaminen

Valituskirjelmä on toimitettava valitusajan kuluessa valitusviranomaiselle. Valituskirjelmän tulee olla perillä valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukiolon päättymistä. Valituskirjelmän lähettäminen postitse tai sähköisesti tapahtuu lähettäjän omalla vastuulla.

Oikeudenkäyntimaksu

Hallinto-oikeudessa valituksen käsittelystä perittävä oikeudenkäyntimaksu on 270 euroa. Mikäli hallinto-oikeus muuttaa valituksenalaista päätöstä muutoksenhakijan eduksi, oikeudenkäyntimaksua ei peritä. Maksua ei myöskään peritä eräissä asiaryhmissä eikä myöskään mikäli asianosainen on muualla laissa vapautettu maksusta. Maksuvelvollinen on vireillepanija ja maksu on valituskirjelmäkohtainen.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Kunnallisvalitus

§118, §119, §120, §121

Kunnallisvalitusohje

Valitusosoitus

Tähän päätökseen haetaan muutosta kunnallisvalituksella.

Valitusoikeus

Päätökseen saa hakea muutosta se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen) sekä kunnan jäsen.

Kuntien yhteisen toimielimen päätökseen saa muutosta hakea myös sopimukseen osallinen kunta ja sen jäsen.

Valituksen saa tehdä sillä perusteella, että päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä, päätöksen tehnyt viranomainen on ylittänyt toimivaltansa tai päätös on muuten lainvastainen.

Valitusviranomainen

Valitus tehdään Hämeenlinnan hallinto-oikeudelle:

Hämeenlinnan hallinto-oikeus
Raatihuoneenkatu 1
13100 Hämeenlinna
faksi: 029 56 42269
sähköposti: hameenlinna.hao@oikeus.fi

Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa <https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Valitusaika

Valitus on tehtävä **30 päivän** kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Tiedoksisaanti

Kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä yleisessä tietoverkossa. Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, 7 päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä, 3 päivän kuluttua sähköpostin lähettämisestä, saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana. Tiedoksisaantipäivää tai sitä päivää, jona päätös on asetettu nähtäväksi, ei lueta määräaikaan. Jos määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa tehtävän toimittaa ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Valituskirjelmä

Valituskirjelmässä, joka on osoitettava valitusviranomaiselle, on ilmoitettava
- valittajan nimi, kotikunta, postiosoite ja puhelinnumero
- päätös, johon haetaan muutosta

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

- miltä osin päätöksestä valitetaan ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
- vaatimuksen perusteet
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan

Valituskirjelmään on liitettävä

- päätös, johon haetaan muutosta valittamalla, alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen on liitettävä valituskirjelmään valtakirja, kuten oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) 32 §:ssä säädetään.

Valituskirjelmän toimittaminen

Valituskirjelmä on toimitettava valitusajan kuluessa valitusviranomaiselle.

Valituskirjelmän tulee olla perillä valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukiolon päättymistä. Valituskirjelmän lähettäminen postitse tai sähköisesti tapahtuu lähettäjän omalla vastuulla.

Oikeudenkäyntimaksu

Hallinto-oikeudessa valituksen käsittelystä perittävä oikeudenkäyntimaksu on 270 euroa. Mikäli hallinto-oikeus muuttaa valituksenalaista päätöstä muutoksenhakijan eduksi, oikeudenkäyntimaksua ei peritä. Maksua ei myöskään peritä eräissä asiaryhmissä eikä myöskään mikäli asianosainen on muualla laissa vapautettu maksusta. Maksuvelvollinen on vireillepanija ja maksu on valituskirjelmäkohtainen.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Muutoksenhakukielto

§114, §115, §116, §117, §122, §124, §125, §126, §127, §128, §129

Muutoksenhakukielto

Oikaisuvaatimusta tai kunnallisvalitusta ei saa tehdä päätöksestä, joka koskee:

-vain valmistelua tai täytäntöönpanoa (KuntaL 136 §)

-virka- tai työehtosopimuksen tulkintaa tai soveltamista ja viranhaltija on jäsenenä viranhaltijayhdistyksessä, jolla on oikeus panna asia vireille työtuomioistuimessa (KVhl 50 § 2 mom.)

-etuusto-oikeuden käyttämättä jättämistä (EtuostoL 22 §)